

ΛΙΜΝΑΙ

Μετά τὰς ἀνακαλύψεις, τὰς γενομένας μάλιστα τὰς τελευταίας ταῦτα ἡμέρας ἐν ταῖς παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον ἀνασκαφαῖς, πολλοὶ θεωροῦσιν ἀποδεδειγμένην πλέον τὴν γνώμην τοῦ καθηγητοῦ κ. Δαῖρπφελδ, ὅτι ἐκεῖ ἔκειντο αἱ Λίμναι, τόπος, ἐν ᾧ ὑπῆρχε τὸ ἀρχαιότατον καὶ ἀγιώτατον ἱερόν τοῦ Διονύσου. Ἔως τώρα ὁ τόπος οὗτος ἐπιθετο γενικῶς πρὸς νότον τῆς Ἀκροπόλεως παρὰ τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον, ὑπὸ τινων ὅμως καὶ παρὰ τὸ Δίπυλον αὐτὸς ὁ κ. Δαῖρπφελδ πρὸ τινων ἐτῶν ἐδόξαζεν, ὅτι αἱ Λίμναι ἔκειντο βορειοδυτικῶς τῆς Ἀκροπόλεως, εἰς μέρος πιθανῶς ταπεινότερον τοῦ παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον. Λόγος δὲ τῆς τοιαύτης τοποθετήσεως ἦτο πλήν τινων χωρίων τῶν ἀρχαίων κυρίως αὐτὸ τὸ ὄνομα Λίμναι, τὸ ὁποῖον ἐνόμιζον, ὅτι δὲν ἠδύνατο ν' ἀποδοθῆ ἢ εἰς μέρη χωριστὰ καὶ ὑγρά, ἐν οἷς λιμνάζοντα τὰ ὕδατα σχηματίζουσιν ἔλη. Περὶ τῆς παρὰ τὸ στρατιωτικὸν νοσοκομεῖον θέσεως μάλιστα ἠρωτήθησαν καὶ δύο γεωλόγοι, ἐὰν ἦτο δυνατόν ποτε νὰ ὑπάρχωσιν ἐκεῖ ἔλη ἢ ὄχι; ἀπήντησαν δ' ὁ μὲν ἀρνητικῶς, ὁ δὲ μᾶλλον καταφατικῶς.

Κατὰ ταῦτα, ἐὰν νῦν ἀνευρέθῃ ἡ ἀληθὴς θέσις τῶν Λιμνῶν παρὰ τὸν Ἄρειον Πάγον, εἰς ἀνάγκη πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι ὑπῆρχον ἐκεῖ που λιμνάζοντα ὕδατα καὶ ἔλη πραγματικῶς δὲ τοιαύτη εἶναι, ἂν δὲν ἀπατώμαι, καὶ ἡ γνώμη τοῦ κ. Δαῖρπφελδ. Ἴσως ὅμως ἐπιτρέπεται ν' ἀμφισβῆται τις περὶ τούτου διότι φαίνεται, ὅτι, ὅπως σήμερον, οὕτω καὶ ἐν τῇ ἀρχαιότητι, τὸ ἔδαφος μεταξύ Ἄρειου Πάγου καὶ Πνυκὸς ἦτο ἰκκινῶς κεκλιμένον πρὸς τὴν πλατείαν τοῦ Θησαυροῦ, ὥστε τὰ ὕδατα τὰ τε ὄμβρια καὶ τὰ ἐκ τῶν βραχῶν πηγάζοντα εὐκόλως ἔρρεον, καὶ τὸ πολὺ μόνον πηλὸς καὶ βόρβορος ἠδύναντο νὰ σχηματισθῶσιν ἐκεῖ, οὐχὶ δὲ καὶ ἀληθῆ ἔλη.

Εἶναι ὅμως τοῦτο λόγος ἐπαρκής, ὅπως ἀμφισβητηθῆ ἔλη ἢ τοῦ κ. Δαῖρπφελδ ὑπόθεσις περὶ τῆς θέσεως τῶν Λιμνῶν; νομίζω ὄχι διότι τὸ ὄνομα Λίμναι δὲν εἶναι ἐξάπαντος ἀνάγκη νὰ σημαίνῃ λιμνάζοντα καὶ σπησιότα ὕδατα, ὅπως κοινῶς πιστεύεται, ἀλλὰ δύναται νὰ σημαίνῃ καὶ πηγὰς, ὧν τὸ ὕδωρ συλλέγεται εἰς λεκάνας ἢ λάκκους φρεαττειδεῖς τοιαῦται δὲ πηγαὶ γνωστὸν εἶναι ὅτι ἀνεκαλύφθησαν μεταξύ τοῦ Ἄρειου Πάγου καὶ τῆς Πνυκός, καθὼς ἐπίσης καὶ λάκκοι φρεαττειδῶς ἐσακαμμένοι ἐν τῷ στερεῷ ἔδαφει, εἰς οὓς συνελέγοντο τὰ ἐκ τῶν πηγῶν ὕδατα καὶ ἀφ' ὧν ἤντλουν αὐτὰ κατόπιν οἱ πολῖται. Ἐνεκα τῶν πηγῶν τούτων λοιπὸν καὶ ἰδίως ἐνεκα τῶν λάκκων ἠδύνατο κάλλιστα ὁ

τόπος ὅλος νὰ ὀνομασθῆ Λίμναι. Ὅτι ἡ λέξις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶχε καὶ ταύτην τὴν σημασίαν, ὅτι δηλαδή δὲν ἦτο πάντοτε συνώνυμος μὲ τὸ ἔλος, ἀποδεικνύει ἐν χωρίον τῆς Λακεδαιμονίων πολιτείας τοῦ Ξενοφῶντος, ἐνθα μεταξύ ἄλλων προνομίων τῶν βασιλείων τῆς Σπάρτης ἀναφέρεται καὶ τοῦτο, ὅτι πλησίον τῶν οἰκιῶν αὐτῶν ὑπῆρχεν λίμναι « πρὸς τῇ οἰκίᾳ δὲ λίμνη ὕδατος ἀφθονίαν παρέχει ». Ἐνταῦθα βεβαίως δὲν πρόκειται περὶ ἔλους, διότι τοῦτο δὲν θὰ ἦτο πρὸς ὠφέλειαν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς βλάβην τῶν βασιλείων ἔπειτα αὐτὸς ὁ Ξενοφῶν σαφῶς δηλοῖ, ὅτι ὁμιλεῖ περὶ χρησίμου ὕδατος, ἀνεμφισβῆτως δ' ἐννοεῖ φρέατα ἢ πηγὰς φρεαττειδεῖς ἐκ τοῦ χωρίου τοῦ Ξενοφῶντος μάλιστα φαίνεται, ὅτι ἀρχαίως τοῦλάχιστον δύο μόνα ἦσαν τὰ ἐν Σπάρτῃ δημοσὶα φρέατα, ἢ θεσις δ' αὐτῶν εἶναι χαρακτηριστικὴ τῆς ἀρχαίου ἀπλότητος τῶν καλύτερων Σπαρτιατικῶν εἶχον δύο χωριατὰ πηγῶδια, ὅπως εἶχον καὶ δύο βασιλικὰς οἰκογενεῖς ἢ μία τούτων κατόκει εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς πόλεως, ἡ ἄλλη εἰς τὸ νότιον, τὰ δὲ φρέατα ἔκειντο πλησίον τῶν οἰκιῶν των καὶ τοῦτο ἰσθωρεῖτο ὡς ἐν τῶν βασιλικῶν προνομίων—ἀκριβῶς ὅπως θὰ ἰσθωρεῖτο καὶ σήμερον εἰς πᾶν χωρίον.

Πλὴν τῶν λόγων τοῦ Ξενοφῶντος δυνάμεθα ν' ἀναφέρωμεν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἐρημνεῖας ἡμῶν καὶ δύο τόπους, τὸν μὲν τῆς Λακωνίας, τὸν δὲ τῆς Μεσσηνίας, ἀμφοτέρους γνωστῶς ἐν τῇ ἱστορίᾳ καὶ ἀμφοτέρους ὁμωνύμους μὲ τὰς Λίμνας τῶν Ἀθηνῶν. Ἐν Λακωνίᾳ Λίμναι ἐκαλεῖτο μία τῶν πέντε κομμῶν ἢ συνοικιῶν, εἰς ὧν συνέκειτο ἡ Σπάρτη καὶ ἐν αὐτῇ ἔκειτο ἐξαιρούμενον ἱερόν τῆς Ἀρτέμιδος ἕνεκα τοῦ ὀνόματός της δὲ τοποθετεῖται ἡ συνοικία αὕτη ὑπ' ἄλλων μὲν κατὰ τὰ βόρεια τῆς πόλεως, ὑπ' ἄλλων κατὰ τὰ νοτιοανατολικά, ἀλλὰ πάντοτε παρὰ τὸν Εὐρώταν, οὗ τὰ ὕδατα πολλοῦ λιμνάζουσιν ἢ τοπογραφία τῆς Σπάρτης ἐν γένει, ἂν καὶ πολλὰ περὶ αὐτῆς ἐγράφησαν, ἀκόμη δὲν ἐξηκριβώθη, ἐν ᾧ εἶναι, ὡς ἐγὼ πιστεύω, δυνατόν νὰ ἰσθωρῶσιν ἐκ τοῦ Πανστανίου τοῦλάχιστον τὰ κυριώτερα αὐτῆς. Ἐνταῦθα δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐνδιατρίψωμεν, ἐπὶ τούτου λέγωμεν μόνον ὅτι ἐκ τοῦ Πανστανίου ἀποδεικνύεται μετὰ μεγάλης πιθανότητος, ὅτι αἱ Λίμναι ἔκειντο μακρὰν τοῦ Εὐρώτα εἰς τὰ δυτικὰ τῆς πόλεως πρὸς τὴν Μαγούλαν, ἐνθα δὲν ὑπάρχουσιν ἔλη, ἀλλὰ πηγαὶ καὶ φρέατα ἀβαθῆ.

Πολύ εὐκρινέστερον εἶναι τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὰς Λίμνας τῆς Μεσσηνίας, ἐνθα ἐλατρεῖτο πάλιν ἡ Ἀρτεμις ὡς Λιμναῖτις τὸ ἱερόν αὐτῆς, τὸ ὁποῖον λέγεται ὅτι ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸν πρῶτον μεσσηνιακὸν πόλεμον, ἐποθεῖται ὁ Λήκ ἐν τῇ πεδιάδι περὶ τὸ Νησί, κατόπιν ὅμως ὁ Ῥὸς ἀνεκαλύψε τὴν ἀληθῆ θέσιν αὐτοῦ μεταξύ τῶν ἑρῶν πρὸς τὰ λακωνικὰ σύνορα ἐκεῖ εὐρέθησαν παρὰ τινι ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας, ἣτις φαίνεται διεδύχθη τὴν Ἀρτεμιν, σπόνδυλοι κισθῶν, ἄλλα μάρμαρα καὶ τινες ἐπιγραφαὶ μόνον λίμναι καὶ ἔλη δὲν ὑπάρχουσιν εἰς τὰ πέριξ ἐξηγουόμενα τὰ ὄνομα τοῦ τόπου, ἀναφέρει δ' ὁ Ῥὸς ὅτι ἐρωτήτης ἐμπεθε παρὰ τῶν χωρικῶν, ὅτι οὐδέποτε, οὐδὲ τὸν χειμῶνα καὶ τὴν ἄνοιξιν,

σχηματίζονται εκεί ἔλη. Ὁ Λήκ ἕνεκα τούτου πρό πάντων ἠρνήθη, νὰ παραδεχθῆ, ὅτι ἐκεῖ ἐκείτο τὸ χωρίον Λίμνη μετὰ τοῦ ἱεροῦ τῆς Ἀρτέμιδος, ὃ δὲ Κούρτιος ὑποθέτει, ὅτι ἡ θεὰ ἐκαλεῖτο Λιμναῖτις ἐκ τοῦ ὀνόματος ἄλλου τόπου, ἐν ᾧ ἀρχαιότερον ἐλατρεύετο καὶ ἐν ᾧ ὑπῆρχον ἀληθῶς ἔλη, ὅτι δὲ κατόπιν μετενεχθείσης τῆς λατρείας τῆς εἰς τὰ μεταξὺ Μεσσηνίας καὶ Λακωνίας ὄρη διετήρησε τὸ παλιὸν ὄνομα—ὅπως δηλαδὴ ἡ αὐτὴ θεὰ ἐν Ἀθήναις ὠνομάζετο Βραχυρωνία ἐκ τῆς ἐν τοῖς Μεσογαίαις Βραχυρωνος, ὅποθεν ἡ λατρεία τῆς μετηνέχθη εἰς τὴν Ἀκρόπολιν. Ἡ ὑπόθεσις ὅμως τοῦ Κούρτιου δὲν εἶναι πιθανή, διότι δὲν ἐξηγεῖ πόθεν προήλθε τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου Λίμνη, τὸ ὅποιον εἶναι ἀρχαιότερον τοῦ ἐπιθέτου τῆς θεᾶς· διότι ἐὰν ἡ λατρεία τῆς Λιμναῖτιδος ἄλλοθεν μετεδόθη, δὲν ἦτο ποσῶς ἀνάγκη νὰ ὀνομασθῆ ἕνεκα τούτου καὶ ὁ τόπος Λίμνη ἢ Ἀρτεμις ἐλατρεύετο καὶ ἀλλαγῆ ὡς Λιμναῖτις ἢ Λιμναία, οἱ τόποι ὅμως δὲν ἐκκλύντο πάντοτε Λίμνη.

Πόθεν λοιπὸν τὸ ὄνομα τοῦτο τοῦ μεσσηνιακοῦ χωρίου, ἀπὸ ἡμελογεῖται, ὅτι δὲν ὑπάρχουσιν ἐκεῖ οὐδ' εἶναι εὐκόλως νὰ σχηματισθῶσιν ἔλη; τὸ πρᾶγμα εἶναι ἀπλοῦστατον ὃ τόπος περὶ τὸ ἱερόν ὄχι μόνον ἐλώδης δὲν εἶναι, ἀλλὰ στερεῖται ἐν γένει ὕδατος· πλησίον ὅμως τῆς ἐκκλησίας τῆς Παναγίας εὐρίσκειται ἀρχαῖον ἀβαθὲς φρέαρ, κυκλοτερές περιπου, κτιστὸν διὰ λίθων ὄχι πολὺ μεγάλων τὸ ὕδωρ φαίνεται ὅτι ἀναβρῆι κάτω, ἤρθονον μὲν τὸν χειμῶνα, ὀλιγώτερον δὲ τὸ θέρος· τότε διὰ τὴν ἀντήλωσιν ἐξ αὐτοῦ, καταβαίνουσι κάτω διὰ βαθυιδίων δὲν εἶναι λοιπὸν κυρίως φρέαρ, ἀλλὰ μᾶλλον πηγὴ, ἥς τὸ ὕδωρ ἀρχικῶς ἀνήρχετο βεβαίως—κατὰ τὸν χειμῶνα τοῦλάχιστον—μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς· ἐπειδὴ ὅμως τὸ θέρος ἢ θὰ ἐστεῖρευσεν ἐντελῶς ἢ θὰ ἠλαττώνατο πολὺ, ἐσκαψάν τὸν λάκκον ἐκεῖνον ἢ τὸ φρέαρ καὶ ἐπέτυχον νάματτα πλουσιώτερα καὶ κίενα. ἴσως μάλιστα πρὶν κατασκευασθῆ ὁ νῦν σωζόμενος λάκκος, ὑπῆρχον ἄλλοι μικρότεροι καὶ ἀβαθέστεροι, ὅποιους σκάπτουσι καὶ σήμερον εἰς τόπους ὑδροφόρους οἱ ποιμένες πρὸς χρῆσιν τῶν ποιμνίων των· οὕτω ἐξηγεῖται πιθανῶς ὁ πληθυντικὸς τύπος τοῦ ὀνόματος Λίμνη· διότι ἕκαστος λάκκος ἦτο καὶ μικρὰ λίμνη.

Τὸ μέρος τοῦτο καλεῖται σήμερον Βόλυμος· οὕτω τοῦλάχιστον τὸ ἦκουσα ἐγὼ προσφερόμενον, ἐν ᾧ ὁ ῥὸς γράφει Βόλυμος καὶ μεταφράζει αὐτὸ διὰ τοῦ γερμανικοῦ Ochsenumpf (Βοῦδολίμνη)· ἀλλὰ μὴ φαίνεται ὅτι παρεστῆθη ἐκ τῆς προσφῶς τοῦ ἐπωνύμου τῆς διαδεχθείσης τὴν Ἀρτεμιν Παναγίας Βολυμωτίσσης ἢ Βολυμιατίσσης· τὸ δ' ὄνομα Βόλυμος οὐδὲν κινδὸν ἔχει πρὸς λίμνας καὶ ἔλη, ἀλλ' εἶναι ἀπλοῦσταττα Μόλυβος ὁμοίως Βολυμωτὴ ἦτοι Μολυβωτὴ καλεῖται σήμερον ἡ θέσις τῶν ἀρχαίων Κλιωνῶν, ἀμφότερα δὲ τὰ ὀνόματα Βόλυμος καὶ Βολυμωτὴ προέρχονται, ὑποθέτω, ἐκ τοῦ μελύβδου, δι' οὗ οἱ ἀρχαῖοι συνέδεον τοὺς πελεκητοὺς λίθους τῶν κτερίων των καὶ ὃν εἰς ἀρχαιότερους μάλιστα χρόνους ἐπιμελῶς ἐξεμεταλλεύοντο οἱ χωρικοὶ καὶ ποιμένες πρὸς κατασκευὴν σφαιρῶν καὶ σφαιριδίων.

Ἐὰν λοιπὸν ἐν Σπάρτῃ φρέατα ἢ λάκκοι περιέ-

χοντες πόσιμον ὕδωρ ἐκκλύντο λίμνη, ἐὰν ἐν τῇ αὐτῇ πόλει μίαν τῶν κομῶν ὠνομάζετο Λίμνη ἕνεκα τῶν πολλῶν ὑδάτων, τὰ ὅποια εὐρίσκοντο αὐτόθι ἢ φανερά ἢ ἀμέσως ὑπὸ τὴν γῆν, ἐὰν ἐν Μεσσηνίᾳ τόπος ὄρεινός καὶ ξηρὸς τὸ πλεῖστον ἠδύνετο νὰ ὀνομασθῆ Λίμνη μόνον ἕνεκα μικρῶν τινῶν πηγῶν, νὰ ὀνομασθῆ δὲ οὕτω πιθανώτατα ἀκριβῶς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ἀνδρῖαν τῶν λοιπῶν πέριξ τόπων, τότε βεβαίως οὐδεὶς λόγος ἐμποδίζει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι καὶ ἐν Ἀθήναις εἰς τόπος ἐκλήθη Λίμνη ἕνεκα τῶν πηγῶν, ὧν τὰ ὕδατα συνελέγοντο εἰς φρεατσοειδῆς λάκκους. Ὅτι δ' οἱ λάκκοι οὗτοι εἶναι ἀρχαιότατοι, οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὑπάρχει· εἶναι τοῦλάχιστον ἀρχαιότεροι τοῦ Πεισιστρατείου ὑδροκωγείου· διότι μετὰ τὴν κατασκευὴν ἐκείνου οἱ λάκκοι ἦσαν πλέον περιττοί, ἐν ᾧ πρότερον μεγίστη ἦτο ἡ σπουδαιότης αὐτῶν διὰ τὴν ὑδρευσιν τῆς πόλεως.

Ἡ ἐρμηνεῖα αὕτη, ἂν δὲν ἀπατώματι, συντελεῖ ὑποσδήποτε εἰς ἐπίρρωσιν τῆς γνώμης τοῦ Δαῖδωρος πρὸς ἱριστικὴν ὅμως λύσιν τοῦ ζητήματος πρέπει ν' ἀνεμείνωμεν τ' ἀποτελέσματτα τῶν περὶ τὴν ἀνσκαφῶν. Καὶ ἐὰν δὲ ἀκόμη ἀποδειχθῆ, ὅτι καὶ Λίμνη δὲν ἐκείνο ἐκεῖ, πάλιν τὸ κύριον συμπέρασμα τοῦ ἀρθριδίου τούτου δὲν μεταβάλλεται, δύναται δὲ νὰ ὑποβοηθήσῃ ἄλλας ἐρεῖνας περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου· διότι ἀπαλλάσσει τοῦλάχιστον ἡμᾶς εἰς τὸ ἐξῆς τῆς ἀνάγκης, ν' ἀναζητῶμεν τὰς Λίμνας μόνον εἰς μέρη ἐλώδη.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΣΟΥΝΤΑΣ

ΣΟΝΕΤΤΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Φυλακισμένο τὸ πουλι στ' αὐγὸ δὲ μένει.
 Ἄμα φτερώσῃ, λαχταρεῖ, τοιμπάει, καὶ βγαίνει.
 Ὅρα νὰ βγῆς ἀπ' τὸ μακρὸ, ψυχὴ μου, φλουδί,
 Νὰ βγῆς στάγει, καὶ στὸ φῶς, καὶ στὸ τραγοῦδι.
 Στὴν πρώτη ἀχτίδα ξεφυλάει καὶ λυώνει ἡ θάλασσα,
 Καὶ δύναμι θεοσταλάτη σ' ἀρπάζει στὰ ἔφη,
 Ποῦ βασιλεύει ἀθάνατη χαρὰ, συμπάθεια.
 Τῆσμά σου τότες τὰπειρα τοῦ κόσμου πάθεια,
 Ὅσων ψιλὴ καὶ διάφανη ὄροσθιά, ραντίζει.
 Ὁ λόγος σου παρηγορῶν θενὰ μωρίζη.
 Κι ὅσοι περνῶντας τὰγροκοῦν τὸ λάλημά σου,
 Θα σὲ ὀλογοῦνε, ἂν βὰθυναν στὸ νόημά σου·
 Πῶς ἕνα μοναχὰ καλὸ στὸν κόσμον ἀνθίζει,
 Ψυχὴ, ποῦ ξέρει μὲ χαρὰ νὰ φτερουγίζη.

ΑΣΤΕΡΙΑ

Ξέρεις γιατί τὰ χαίρουμαι καὶ τὰ θαιριάζω,
 Τάστερτα ποῦ στὸν οὐρανὸ στρηφογυρίζουν·
 Ὅχι πῶς ἀκτινοβολοῦν καθὼς κοιτάζω,
 Ἡ πῶς τὰ βάθια τοῦρανοῦ μωροφωτίζουν.
 Ὅχι πῶς εἶναι ἀμέτρητα, πῶς εἶναι αἰώνια,

Πῶς εἶναι ὁ δρόμος τους θεοῦ μεγάλου δρόμος,
 Πῶς νὰ μετροῦνε σιωπηλὰ καιροὺς καὶ χρόνια
 Τὰ ἔχει ὀρίσει ὁ μυστικὸς τῶν ἀστρῶν νόμος·
 Μόνον τὰ βλέπω κι ἀπορῶ, ποῦ ἡ γῆς νὰ φρεῖν
 Ἀπὸ τὰ πάθια τὰ πολλὰ ποῦ μᾶς σμαζοῦν.
 Αἴμα καὶ δάκρυ θάλασσα νὰ τῆνε πνίξη,
 Πάλι τ' ἀστέρτα δὲν ψηφοῦν καὶ δὲν τρομάζουν,
 Μόνον μᾶς φέγγουν ἦρεμα, χαριτωμένα
 Σὰ νὰ γνωρίζουμε στερνὰ πιὸ βλογημένα.

ΚΟΡΗ

Ξέρεις γιατί λιμπίζουμαι νὰ βλέπω κόρη
 Μὲ τὴν ἀνίκητη μορφή τῆς θεῖας νιότης·
 Ἄς εἶναι ἀγριολοῦλοδο ποῦ ἀνθεῖ στὰ ὄρη,
 Ἄς εἶναι μὲ τὸ κοσμικὸ χαμόγελό της·
 Ὅχι πῶς δίνει τὸ γλυκὸ τὸ καρδιοχτύπι
 Ποῦ τῆς ψυχῆς του ὁ ἐραστής στολιδοῖ τῶχει,
 Μῆτε πῶς ξέρει καὶ σκορπάζει χαρὰ καὶ λύπη,
 Σὰ μάγισσα, μ' ἕνα της ναί, μ' ἕνα της ὄχι.
 Μῆτε πῶς τάθεσε ὁ Θεὸς αὐτὰ τὰ κάλλη,
 Στεφάνι στῆς ἀνθρώπινης ζωῆς τῆ χάρη.
 Λατρεία σου ἔχω πιὸ βαθιά καὶ πιὸ μεγάλη,
 Παρθένα μου, ἀπὸ τὸν καλὸ ποῦ θὰ σὲ πάρη·
 Γιατί ὅταν ἀπὸ μάγισσα γενῆς μητέρα,
 Τὴ μὲ νὰ ἀγάπηθαι αἰσθανθῆς ποῦ ζῆ ἐδῶ πέρα.

ΦΩΣ

Εἶπ' ὁ Θεὸς, καὶ φάνηκε στὰ μαῦρα σκότη
 Ἡ ἀστραπὴ ποῦ ἄρχισε, καὶ πιά δὲν παύει.
 Καὶ μὲς στὸ Ἄπειρο ἔλαμψε τοῦ Κόσμου ἡ Νιότη.
 Κι ἀκράτητη παντοῦ ζωῆς λαχτάρα ἀνάθη.
 Ἀπὸ ἡλιο σὲ ἡλιο ἡ λάμψη αὐτὴ στὴ γῆ κατέθη,
 Καὶ τὰ μυστήρια τῆς χαρᾶς μᾶς φανερόνει.
 Μορφιές καὶ χρώματα γεννάει, καρδιὰς μαγεύει,
 Μᾶς φέρνει ἀγάπη κι ἀφοβία καὶ μᾶς μερώνει·
 Γι' αὐτὸ σὲ μακαρίζω, ὦ φῶς, γι' αὐτὸ σὲ ψάλλω,
 Γι' αὐτὸ κι ἀπὸ τὸ μνήμά μου θὰ σὲ γυρεύω.
 Μὰ σ' ἔχω ἀκόμα πιὸ ἱερὸ καὶ πιὸ μεγάλο,
 Κ' εἶναι γιὰ χάρη πιὸ λαμπρὴ ποῦ σὲ λατρεύω·
 Σὲ μιὰ θεὰ ποῦ ἀλάνθαστο κρατᾶει καθρέφτη,
 Ἡ ἀκοίμητη ἀχτίδα σου—γιὰ πάντα πέφτει.

ΦΙΛΙΑ

Βοτάνι μου δυσχεύετο, λαχταρισμένο,
 Ποῦ γιὰ ν' ἀνθῆσῃ, ἡ καρδιά νὰ πνίξη πρέπει
 Τὸ μόνο ἐχθρὸ της, — τὸ ἐγὼ τὸ χαδεμένο,
 Τὸ μάτι ποῦ ὄλο μέσα της μὲ πείνα βλέπει.
 Σὺ, τῆς ἀγάπης ὁ ἀφορὸς, ποῦ γι' ἀμοιβὴ σου
 Μῆτε τὴ γλύκα ἐνὸς ψιλοῦ δὲν περιμένεις.
 Ποῦ δίνεις ὅ,τι εὐγενικὸ γεννάει ἢ ψυχὴ σου,
 Καὶ μὲ μιὰ κούφια μοναχὴ χαρὰ χορταίνεις
 Φιλία Θεογέννητη! Φτωχὸ μνημεῖο
 Ἐνας σοῦ στήνει ποιητῆς ποῦ σὲ γνωρίζει.

Ποῦ τὸ χεροπιάσμα ἐννοίωσε κι αὐτὸς τὸ θεῖο,
 Καὶ τώρα μὲ συγκίνησθαι σὲ ζωγραφίζει,
 Θεὰ ποῦ πλάγι στέκεσαι μὲ τὴν Ἀλάθεια,
 Καὶ δίνεις σὲ τυφλὰς ψυχὰς μικρὴ βοήθεια.

ΠΑΤΡΙΔΑ

Πατρίδα, ποῦ στὸν τέκνω σου τὸ νοῦ ριζώνεις,
 Κι ἀνθίζεις καὶ μωσκοβολᾶς στὰ πρόσωπά τους.
 Ποῦ κι ἂν ζητοῦν νὰ δ' ἄρνηθοῦν, τοὺς φανερόνεις
 Μ' ἕνα τους λόγο μοναχὸ, μὲ μιὰ ματιὰ τους.
 Ποῦ ἀστροπελεῖα γίνεσαι γοργὸ, καὶ μπαίνεις
 Στὰ ναρκωμένα στίθια τους ὅταν πλανιοῦνται,
 Καὶ σωπασμένο κρῦδεσαι, καὶ περιμένεις
 Τὴν ὥρα ποῦ κ' οἱ τύρανοι γλυκοκοιμοῦνται.
 Καὶ τότες ἀξάφνα, ξεσπάει τὰστροπελεῖα
 Καὶ τὸ παιδί σου ἀπ' ὄρνι μεμιάς θεριεύει,
 Καὶ σὰ λιοντάρι ἀδάμαστο μπροστά σου στέκει,
 Καὶ μὲ φωτιά καὶ μὲ σπαθὶ σὲ διαφεντεύει.
 Ἐσὺ, ποῦ καὶ τὸν θάνατο γλυκὸ μᾶς κάνεις!
 Πατρίδα! Ξύπνησέ μας, πρὶν ἐσὺ πεθάνεις!

ΚΑΚΙΑ

Φίδι τοῦ κόσμου ἀκοίμητο, ποῦναι χαρὰ σου
 Μέρα καὶ νύχτα τοὺς καλοὺς νὰ φαρμακώνεις,
 Μὲ στάλας ποῦ μαζεύονται μὲς στὴν καρδιά σου
 Καὶ μ' ἕν' ἀθώγο κεντρί νὰ τοὺς πληγώνεις!
 Ποῦ τῶχεις δόξα ἀθάνατη νὰ συλλογιέσαι
 Τὸν πόνο ποῦ κρυφόχουδες στ' ἀπλό σου θυμῷ,
 Καὶ βοῖσεις ἀπονεες ψυχὰς, καὶ τὸ παινιέσαι,
 Σὰ νάναι ἡ ἔχθρα θοῖαμβος, κ' ἡ λύπη κρῖμα!
 Ποῦ μῆτε κέρδος ἀδικο γιὰ πρόψασθαι σου
 Καθὼς οἱ μύθοι τύρανοι τῆς γῆς δὲν ἔχεις,
 Μόν' ἀπὸ ἀγάπη τοῦ κακοῦ, κι ἀπ' ὄρεξιν σου
 Μέσα σὲ τέλμ' ἀτέλειωτο πατεῖς καὶ τρέχεις!
 Γιατί στὰ μαῦρα δέρνεσαι καὶ στὰ χαμένα,
 Σὰ νὰ μὴν ἔμεινε ἀρετὴ καὶ γιὰ ταῦτα;

ΥΠΝΟΣ

Τοῦ κουρασμένου δουλευτῆ τάντροκιο δῶμα
 Τὸ δένεις, ὕπνε, μυστικά καὶ τὸ σκλαδώνεις.
 Τὰρπάζεις ἀπ' τὰχόρταγο τῆς φτώχειας στόμα,
 Καὶ μὲ μῆς νύχτας θάνατο τὸ σαδανώνεις.
 Τὴ λιγερὴ του, ποῦ κοντὰ βαριαναδαίνει,
 Σὰν ἐραστής ἀθώροτος τὴν ἀγκαλιάζεις,
 Κι ἀπ' ὄλη της τὴν ὁμορφίαν τὴν πικραμένην,
 Διαλέγεις τὰ δυὸ μάτια της καὶ τὰ σκεπάζεις.
 Κ' εὐθύς ἀπὸ τὰ βάθια σου, μικρὰ μεγάλα,
 Ὀνειράτα γοργόφτερα τὸ νοῦ τους παίρνουν.
 Ἄλλα χαδεύουν τὴ ψυχὴ, τὴ δέρνουν ἄλλα,
 Καὶ μὲς στὴ νύχτα βάσανα τῆς μέρας φέρνουν.
 Μὰ στὸ μακρὸ ποῦ μιὰ χαρὰ κοιμᾶται πλάγι,
 Δὲν εἶσαι σὺ, μόν' ἄγγελος καὶ τὸ φυλάγει.

ΕΝ ΚΙΝΔΥΝΩΙ!...

Ε'.

Ἀνεπήδησα, τεταραγμένος ἐκ τοῦ αἰφνιδίου κλονισμοῦ· ἐφόρεσα ὅ,τι εὔρον ἐμπρός μου καὶ ὤρμησα ἐκ τοῦ δευτέρου πατώματος ὅπου ἦτο τὸ οἰκημά μου εἰς τὴν αὐλήν· τὸ νερὸν εἶχεν εἰσορμηθῆ λασπῶδες καὶ κίτρινον· μία γραία κατοικοῦσα μὲ τὸν υἱὸν της εἰς τὸ ἰσόγειον ἐξεδιώχθη· καθίσματα καὶ ἄλλα σκευὴ ἐπέπεσον.

Ἀνέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου· εἶχα συνέλθῃ ἐκ τῆς ταραχῆς· ἤμην παραδόξως ἀπαθής· εἶπα εἰς τὴν γραίαν ν' ἀνάψῃ τὴν θερμάστραν· μὲ ὄλον δὲ τὸ ψῦχος, ἀνοίξας τὸ παράθυρον ἐβλεπον ἐξω· ἤσθανόμην τὸ παράδοξον, γλυκύπικρον συναίσθημα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐμποιοῦν πολλάκις αἱ ἐντελῶς νέαι ἐντυπώσεις· τὸ θέαμα ἦτο γραφικόν· τὸ ὕδωρ ἀνέβαινε ὄλονεν καὶ ἔρρεε θολόν, παρλάζον ὑπὸ τὸ παλλόμενον φῶς τῶν φανῶν.

Ἡ γραία ἐν ᾧ προσεπάθει ν' ἀνάψῃ πῦρ εἰς τὴν θερμάστραν — καὶ δὲν τὸ κατώρθωνε ἀπὸ τὴν ταραχῆν της — ἐθρηνολόγει·

— Πάει, ἐγαθήκαμε. Αὐτὸ τὸ κακὸ ποτὲ δὲν ἔγινε! τὸ λέγει καὶ ὁ Σνάιδερ (ὁ ἰδιοκτήτης τῆς οἰκίας, ὅστις εἶχεν εἰς τὸ ἰσόγειον κατάστημα σιδηρικών εἰδῶν)· ὅλα τὰ σιδηρὰ τὰ κουβάλησαν ἔς τὴν μεγάλην, τὴν τρίπατη ἀποθήκην ποῦ εἶνε ἀπὸ πίσω· τὸ νερὸ μᾶς περικύκλωσε ἀπὸ παντοῦ· ἀκοῦτε τὸ βογγητό του! Θεέ μου, κάμε τὸ ἔλεός σου, βάλε τὸ χέρι σου!

Ἐγὼ ἐβλεπα τὸν δρόμον, ὅστις εἶχε μεταβληθῆ εἰς ποταμόν, καὶ ἐνεθυμήθην τὸν Πασκάλ, ὅστις τοὺς ποταμούς ὠνόμασε κινητοὺς δρόμους. Συγχρόνως εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας μου ἤσθανόμην φιλαυτόν τινα εὐχαρίστησιν διότι ἔμενα ἀροβος πρὸ τοῦ κινδύνου· ὁ φόβος τῆς γραίας μὲ ἠνώγλει, ἀλλὰ συγχρόνως μὲ ἠυχαρίσται· δι' αὐτοῦ ἐνόουν τὴν ἰδικὴν μου ἀροβίαν.

Ἐσκεπτόμην: «διὰ τί δὲν φοβοῦμαι;» Ὑπάρχουν ἰδίουσυγκρασίαι, αἱ ὁποῖαι ἀνθίστανται, μέχρι τινὸς τούλάχιστον, εἰς τὴν ἐπιδρομὴν τοῦ φόβου· αἱ αἰσιοδοξοῦσαι φαντασίαι δὲν δύνανται νὰ περιλάβουν διὰ μίαν ὄλον τὸ μέγεθος τοῦ κινδύνου... Πολὺ ὀλίγοι ἄνθρωποι εἰς τὸν βίον βλέπουν τὰ πράγματα μὲ τὸ ἀληθὲς μέγεθος των· οἱ πλείστοι τὰ βλέπομεν μὲ διόπτρας, πότε μεγαλείτερα, πότε μικρότερα. Ἐγὼ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐβλεπα τὸν κίνδυνον ἀπὸ τὸ μέρος τὸ μικρόνον τ' ἀντικείμενα.

Ἀλλὰ τὰς σκέψεις μου διέκοψαν φωναὶ ζωηραὶ ἐρχόμεναι· κάτωθεν· κατέβην μεθ' ὁρμῆς τὴν κλίμακα· τὸ νερὸν ἐπλησίαζε ν' ἀνάβῃ μέχρι τοῦ πρώτου πατώματος· ὁ ἰδιοκτήτης συνεσεύαζε πυρετωδῶς τὰ πράγματά του· εἰς τοὺς δύο ὑπηρετὰς του εἶδε προστάγματα στρατιωτικὰ, βραχέα καὶ ἀπότομα· εἶχε μετάσχῃ τοῦ γαλλογερμανικοῦ πολέμου, καὶ ἔφερε δύο στρατιωτικὰ μετάλλια· ἡ ἐμπράνσις τοῦ κινδύνου ἀφύπνισεν ἐν αὐτῷ καὶ πάλιν τὸν ὑπα-

ξιωματικόν. Τὰ σκευὴ ἔστειλεν εἰς τὴν ὀπισθίαν ὑψηλὴν ἀποθήκην ὅπου εἶχεν ἤδη στείλῃ καὶ τὴν οἰκογένειάν του!...

Κατόπιν ἐνός τῶν ὑπηρετῶν, διὰ σανίδος, ταλαντευομένης εἰς ἕκαστον βῆμα, εἰς τὰ σκοτεινά, ὤρμησα καὶ ἐγὼ εἰς τὴν ὑψηλὴν οἰκίαν· δι' ὀρθῆς, σχεδὸν καθέτου κλίμακος ἀνέβην εἰς τὸ τρίτον πάτωμα, καὶ ἐξῆλθα εἰς τὸν ἐξώστην τὸν ὑπαίθρον, τὸν βλέποντα πρὸς τὸ μέρος τοῦ ποταμοῦ. Τὸ ψῦχος ἦτο τόσο δριμύ ὥστε ἤρρισα νὰ τρέμω. Εἰς τὴν πυκνὴν σκοτίαν διέκρινα ἀρίστους, μαύρας διαγραφὰς, φανταστικὰς μορφὰς, ὄγκους συμπεπυκνωμένου σκότους· ἐκεῖ, ὅχι μακρὰν, ἄλλο τι σκοτεινὸν ὄγκουτο καὶ ἐβρυχάτο· ὁ Σάαλ· ἡ φοβερὰ ἀναπνοή του ἔφθασε μέχρι τῆς μορφῆς μου· ἡ πνοή τοῦ κινδύνου ἔψαυσε τὸ μέτωπόν μου· ἤκουα κραυγὰς σπαρκατικὰς ἀνθρώπων μὴ φαινομένων.

Τὸ ὄρολόγιον τοῦ πύργου ἐκτύπησεν ἀργὰ ἀργὰ πεντάκις· συνήθως αἰσθάνομαι μεϊδιάμα ὁσάκις γίνεται λόγος, ὡς εἰς τὰ παλαιὰ μυθιστορήματα, περὶ ὄρολογίων τὰ ὁποῖα κτυποῦν τὰ μετάνυκτα· ἀλλ' ἡ φωνὴ ἐκείνη ἦτο τόσο θρηνώδης, τόσο δυσσαίωτος! Ὁ παρλασμός τοῦ νεροῦ μᾶς περιεκύκλωσε στενωτέρω, ἰσχυρότερον, ἰσχυρότερον. Τότε ἤσθανόμην ὅζυ ψῦχος εἰς εἰς τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου. Ἐντός μου εἰσέδυσεν ὁ φόβος.

Σ'.

Εἰς τὸ οἰκημά μου κατέβην ἄλλος ἄνθρωπος. Ἡ γραία, ἡλιθία ἐκ τοῦ τρόμου, εἶχε λάβῃ τὸ Gesangsbuch, τὸ βιβλίον τῶν Ψαλμῶν, καὶ ἀνεγίνωσκε ἐν τῷ δωματίῳ της ψαλμωδῶς, θλιβερῶς τὴν παράκλησιν τῶν ἐν κινδύνῳ εὐρισκομένων. Ἀλλ' ὅσοι εὐρίσκονται ἐν κινδύνῳ ἔχουν ἀνάγκην νὰ αἰσθάνωνται καὶ ἄλλους πλησίον των· διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν μου· καὶ ἐγὼ ἤσθανόμην ἀνακούφισιν διότι ἦλθε· μοὶ ἦτο ἀφόρητον νὰ εἶμαι μόνος τὰς στιγμὰς ἐκείνας· ἐκάθισε, καὶ μὲ τὴν κλαυθμηρὰν φωνὴν της ἐξηκολούθησε τὴν ψαλμωδίαν της. Ἡ φωνὴ τῆς γραίας, ὁ ἀδιάκοπος παρλασμός τοῦ ὕδατος μὲ τὴν ἀγρίαν μονοτονίαν του ἐξηρέθιζον φοβερὰ τὰ νεῦρά μου. Ἀπερίγραπτος δυσθυμία μὲ κατέλαβε.

Τὸ σκότος καθίστα ἀκόμη τραγικώτερον τὸν κίνδυνον· οἱ ἄγριοι φοβοῦνται τὸ σκότος· ἡ φαντασία των τὸ γεμίζει μὲ ἀόρατα πνεύματα· καὶ ἐγὼ τὸ ἐγέμιζα μὲ ἀόρατον ὄλεθρον· ἐφανταζόμην τριγύρω μου οἰκίας ἐκρίζουμένας καὶ ἀναρπαζόμενας, καταρροῦσας μετὰ κρότου, ἀνθρώπους παλαιόντας μὲ τὸ ὕδωρ, γοερὰς ἐπικλήσεις βοήθειας, σπασμούς ἀγωνίας...

Ὁ κίνδυνος δὲν ἐπιδρᾷ ὁμοίως ἐπ' ὄλων τῶν ἀνθρώπων· ἄλλοι παγώνουν, συσφίγγουν, ἀναυδοὶ, τοὺς ὀδόντας· ἄλλοι καταλαμβάνονται ὑπὸ νευρικοῦ γέλωτος· ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ συγκαταθήσουν τὴν γλῶσσάν των· ὁ φόβος ἀνοίγει διέξοδον διὰ τῆς διελκίδος τοῦ λόγου. Ἡ γραία ἀφῆσκα τὸ βιβλίον της, ὡς νὰ εἶχε παρασύρῃ τὸ νερὸν ὄλον τὸ βάρος τῶν ἐτῶν της, ἔτρεχεν ἀνω κάτω παραφρόνας καὶ ἔλεγεν, ἔλεγε· μοὶ εἰδείκνε τὸ βιβλίον τῆς Sparkasse, τοῦ ταμειουτηρίου, τὸ ὁποῖον ἐκρυψεν εἰς τὸν

κόλπον της, εἰς τὴν πρώτην στιγμὴν τοῦ κινδύνου. Ἡ φλυαρία τοῦ ὄντος ἐκείνου μ' ἐθασάνιζεν ὡς μαρτύριον· ἡ φωνὴ του εἰσῆρχετο ὡς τρυπάνιον μέχρι τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστέων μου· τότε ἐνεθυμήθην τὴν παράδοξον ἀλλὰ ψυχοφυσικῶς ὀρθὴν συμβουλήν τοῦ μεγάλου φιλοσόφου τῆς Κενιζβέργης. Εἰσέρχεται κάποιος εἰς τὸ δωμάτιόν σου, ἐν βιαίᾳ ὀργῇ, διὰ νὰ σὲ ὕβρισῃ· ἀνάγκασέ τον μὲ εὐγένειαν νὰ καθίσῃ· ἂν τὸ κατορθώσῃς, αἱ ὕβρεις θὰ γίνουν ὀλιγώτερον τραχεῖαι· ἡ ἐξαψὶς θὰ κατευασθῇ βαθμηδόν.

Ἡγέρθην ὀρμητικῶς:

— Ἡ νὰ καθίσῃς ἢ νὰ φύγῃς! ἐφώνησα πρὸς τὴν γραίαν.

Ἐκάθισε. Τῷ ὄντι, ἡ ἀνάπαυσις ἐπιφέρουσα χαλάρωσιν δὲν συμβιβάζεται μὲ τὰς σφοδρὰς συγκινήσεις· ὅταν ἀλγῶμεν σωματικῶς ἢ ψυχικῶς ἀναπηδῶμεν ἀπὸ τῆν θέσιν μας· τὸ καθίσμα, ἡ ἀκίνησις κατέστειλαν τὴν παραφροσὴν τῆς γραίας· ἡ πλημυρία τῶν λόγων μετεβλήθη εἰς σταγόνας· μία δὲ μόνη λέξις ἔσταζε τώρα ἀπὸ τὸ στόμα της: Ἐγαθήκαμε!

Τὸ νερὸν ἀνέβαινε, ἀνέβαινε!

Τὸ μέτωπόν μου ἔρριγε· ἡ γλῶσσά μου ἦτο ξηρὰ· ἤσθανόμην ἀπερίγραπτον αἰσθημα δυσφορίας, πολλήν, πολλὴν κόπωσην καὶ ψῦχος· ἡ θερμάστρα εἶχε γίνῃ ἐρυθρὰ ἐκ τῆς πυρακτώσεως, ἀλλ' ἔρριγον.

Ἐξῆρα ἰσχυρὸς κρότος ἀκούεται, βίαιος καὶ ξηρὸς, ὡς ἀμαζῶν χαλκίων μεθ' ὁρμῆς ἀνατρεπομένων· ἡ γραία ἀναπηδᾷ ὡς δι' ἐλατηρίου, τρέχει ἐκτός τοῦ δωματίου μου, καὶ μετ' ὀλίγα λεπτὰ εἰσορμᾷ ἐξἄλλος, ἐντρομος, μὲ κόρας διεσταλμένας, μὲ χεῖρας ἀλληλοδιαδόχως ἀνοιγοκλειούσας.

— Τί τρέχει;

Ὁ τρόμος εἶδεν τὴν γλῶσσάν της. Συνέσφιγγε τοὺς ὀδόντας, κάτωχας, τρέμουσα.

Ὁρμῶ ἀλλόφρων εἰς τὴν κλίμακα· πλησίον τῆς ταλαντευομένης σανίδος συναντῶ τὸν οἰκοδεσπότην.

— Τὸ νερὸ, μοῦ λέγει ἀπαθῶς, ἀλλὰ μετ' ἀπαθείας παγνούσης, διότι ἦτο εἶδος φρίκης συμπεπιασμένης, ἔραγε τὸν κάτω τοῖχον τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Στάιν καὶ τὸν κρήνισεν.

— Καὶ οἱ ἄνθρωποι;

— Πᾶν ὄλοι· τοὺς πλάκωσαν τὰ γαλάσματα!

Τὸ ἐνθυμοῦμαι· μοὶ ἐφάνη ὡς νὰ μ' ἐκτύπησαν διὰ ῥοπαλοῦ εἰς τὴν κεφαλὴν· ἀνέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου· ἡ καρδία μου συνεσφίγγετο, ὡς νὰ τὴν συνέθλιβε σιδηρὰ χεῖρ. Ἄ! ὁ θάνατος ἤρχετο, ἐπλησίαζεν ὁ πρόωρος, ὁ ἄσπορος θάνατος, ὁ κτηνώδης θάνατος, ὁ θάνατος μέσα εἰς τὴν λάσπην τοῦ θολοῦ νεροῦ!...

Τότε, εἰς τὴν βιαίαν ἐκείνην ἀνακούφισιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγκεφάλου μου, ἀπὸ σκοτεινῆς τινα γωνίας τῆς μνήμης μου ἐξεπήδησε μία ἀνάμνησις, μία ἀπλὴ ἀνάμνησις, ἡ ὁποία μ' ἐθασάνισε, μέχρι μαρτυρίου, ὅλας ἐκείνας τὰς ἀγωνιώδεις ὥρας!... Εἰς τὴν παιδικὴν μου ἡλικίαν, παρὰ τὴν Κωνσταντινούπολιν, εἶχε γίνῃ πλημυρία μεγάλη· εἰς ἱερῆς, οἰκογενειακῶς μὰς φίλος, εὐρέθη στουμπόνων μὲ τὸ νεκρὸν σῶμά του τὴν ὀπὴν τοῖχου· τὸ βεῦμα τοῦ νεροῦ τὸν εἶχεν ἐκσπενδονήσῃ ἐκεῖ καὶ ἐπειτα

τὸν ἐκτύπα γεμίζον τὸ στόμα του μὲ κίτρινην ἰλύν.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης τὸ πτώμα τοῦ ἱερῆος ἦτο πλησίον μου· ἀλλ' ἡ φαντασία μου, ἡ μέχρι διαρρήξεως διατεταμένη, ὑποκαθίστα τὸ πρόσωπόν μου εἰς τὸ πρόσωπόν του· ἐκυπτα ἐπὶ ἐνός πνιγμένου καὶ ἀνεγνώριζα ἐμαυτὸν· τοῦτο ὅμως δὲν μοὶ ἤρκει· ἤθελα περισσώτερας, ἀκριβεστέρας πληροφορίας. Μάλιστα, ἤμην πνιγμένος, φουσκωμένος· ἀλλὰ ποῦ; Ποῦ θὰ μ' εὐρουν; εἰς τὴν ὀπὴν κανενὸς τοῖχου; εἰς τὴν ὀχθὴν κανενὸς ποταμοῦ; μέσα εἰς τὰ χαμόκλαδα; καὶ ἐκυπτα μετ' ἀμειλίχτου ἀγῶνος ἐπὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου νὰ ἴδω πῶς θὰ εἶμαι! Πολλὰκις ἕως τότε μοὶ εἶχεν ἐπέλθῃ ἡ σκέψις «πῶς θὰ εἶμαι ὅταν ἀποθάνω; θὰ εἶμαι νέος ἢ γέρον; ὑπὸ ποῖαν ὀροσφῆν, μεταξὺ ποῖων τοίχων, πλησίον ποῖων μορφῶν καὶ ποῦ ἔχων προσηλωμένον τὸν βλέμμα μου, τὸ τελευταῖον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον βλέμμα μου, θὰ αἰσθανθῶ τὸν σπασμὸν τοῦ θανάτου;» Ἐλύθη λοιπὸν ἡ περιέργειά μου! ἐν κύμα θολοῦ νεροῦ θ' ἀρπάσῃ τὸν τελευταῖον σπασμὸν μου καὶ τὴν ψυχὴν μου θὰ παραδώσω εἰς τὴν λάσπην!...

Ζ'.

Ἐξημέρωσεν ἐπὶ τέλους· ἐφάνη ἡ πρωία, ψυχρὰ, στυγνὴ, ἀδυσώπητος! ὑπὸ τὸ ἀμυδρόν, τὸ θαμβὸν φῶς διακρίνω τί συμβαίνει.

Ὁ ποταμὸς εἰσορμῶν διὰ στενῆς ἀγυιᾶς εἰσελαύνει μὲ ἀκατάσχετον ὀρμὴν εἰς τὴν ὁδὸν μας· τὸ ῥυπαρὸν ὕδωρ ἰσχυρῶς ῥοχθοῦν καὶ περιδινούμενον πλήττει μίαν γωνιαίαν οἰκίαν· τὴν νύκτα εἶχεν ἀναρπάσῃ ὄλον τὸν κήπον· μόναι αἱ σιδηραὶ πρᾶσιναι κίχλιδες του κείνται ἐξηρηρωμένοι εἰς τὴν γωνίαν ὅπου εἶχον ἐκσπενδονηθῇ.

Εἰς τὴν ἄλλην γωνίαν, πρὸς τὸ μέρος τοῦ Σάαλ, τὸ ὑπερχειλίζον ὕδωρ, ζητοῦν βιαίως ἐξοδόν, πλήττει, συστρεφόμενον, ὀργίλως, πεισματωδῶς, μετ' ἀκουράστου λύσσης, μίαν ὑψηλὴν οἰκίαν· κεφαλαὶ ἐντρομοὶ, ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν προκύπτουν ἐκ τῶν παραθύρων· ἀνθρωποὶ τινες ἀπὸ τὴν γέφυραν ἤτις ἔμειναν ἀπρόσβλητος, χειρονομοῦν, κραυγάζουν, ὅτι ἡ οἰκία θὰ κρημισθῇ· ἀλλὰ κανεὶς δὲν τοῦμᾳ νὰ ὀργανώσῃ διάσωσιν· δὲν ἀφίνει ἡ δίτην τοῦ βεῦματος, ἤτις λαμβάνει σχῆμα μεγάλου χωνίου.

Οἱ φανοὶ — πῶς νὰ τοὺς σβύσουν οἱ φανοκόροι; — εἶνε ἀνημμένοι· ἀκόμη τὸ φῶς των ἐν πλήρει ἡμέρᾳ ἔχει τι τὸ νεκρικόν, ἐπαυξάνει τὴν τραγικότητα τοῦ κινδύνου.

Διὰ τῆς ταλαντευομένης σανίδος, τὴν ὁποῖαν εἶχεν ἤδη τὸ ὕδωρ, ὀρμῶ πάλιν εἰς τὴν ὑψηλὴν ἀποθήκην. Ὅπου φθάνει τὸ βλέμμα μου βλέπω νερόν, ὄλεθρον, φρίκην! Ὁ Σάαλ ἐλαύνει μὲ ὀρμὴν πλατέα κίτρινα κύματα τῶν ὁποίων ἡ κορυφὴ φωσφορίζει ἀγρίως· ἐντεῦθεν τῆς τροχίως τοῦ σιδηροδρόμου ἦτο μία οἰκία τῆς ὁποίας τὴν νύκτα εἶχεν ἀναρπάσῃ ῥάκος πρὸς ῥάκος ὄλον τὸ ἔδαφος τοῦ κήπου· ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐκρίζονε τὰ παράθυρα, ἀναρπαζεῖ αὐτὰ καὶ φεύγει· ἡ οἰκογένεια ἀνήλθεν ἐπὶ τῆς στέγης, ἐπικαλουμένη βοήθειαν μὲ ἀπελπιστικὰς κραυγὰς, τὰς ὁποίας πνίγει ἡ βοή τοῦ ποταμοῦ ἀλλὰ τὰς ὁποίας μαντεύομεν, μὲ σπαρα-

κτικὰς ἰκεσίας. Ἐξαφνα κραυγὴ φρίκης ἐκρήγνυται ἀπὸ ὅλα τὰ σπώματα· τὸ νερὸν ἤρπασεν ἓνα ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν στέγη· ἐσφάδασεν ὀλίγον, ἔπειτα τὸν παρέσυρε τὸ ρεῦμα· ἡ κεφαλὴ του ἐβυθίσθη καὶ δὲν ἀνεφάνη πλέον. Οἱ ἄλλοι, ἐπὶ τῆς στέγης, ὠρύονται, τρελλοὶ ἐκ τῆς φρίκης.

Τὸ ψῦχος ἦτο τόσο δριμύ ὥστε τὸ ἡσθάνομην ὡς ἀληθῶνα· αἱ μὴνιγγές μου πρὸ πάντων ἐπόνουν ὡς πληγωμένα. Κατέβην εἰς τὸ δωμάτιόν μου, ὅπου ἔκαιεν ἡ θερμάστρα μου καὶ ἄς μὴν ἴσχυε νὰ με θερμάνη.

Ἐν ᾧ δ' ἐκαθήμην ἀπέναντι τοῦ πυρός, συντετριμμένος, συριγμὸς ὄξυς ἀτμωμάτης ἐφθασεν εἰς τὰ ὠτά μου· ἦτο ἡ ἐκ Βαϊμάρης ἐρχομένη ἀμαξοστοιχία· ὁ συριγμὸς ἐκεῖνος ἀρύπνισε διὰ μιᾶς ἐντὸς μου ὀλόκληρον κόσμον ἐντυπώσεων καὶ συγκινήσεων· ἀστραπικῶς εἶδα σταθμοὺς σιδηροδρόμων, ἀλλαγὰς ἀμαξοστοιχιῶν, ὀρυκτικὴν διάσχισην τοῦ διαστήματος διὰ μέσου βουνῶν καὶ πεδιάδων καὶ μορφὰς ἀκτινοβολούσας ἐξ εὐτυχίας ἐπὶ τῆς ἐξόδου τῆς ἀποβάθρας, ὅποταν εἰς τὴν θυρίδα φανῇ ὁ προσφιλῆς, ὁ ἀναμενόμενος ξενιτευμένος. Ὡ! ἡ πρώτη χαρμῶστος κραυγὴ, αἱ τεταμέναι ἀγκάλαι! . . .

Κ' ἐγὼ τὰ ὄνειροπόλουν αὐτά, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ ὄνειρου τούτου καὶ ἐμοῦ παρετέθη εἰς ὄγκος ὕδατος· ὕγρον ὑψώθη μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ κόσμου, καὶ τῆς ζωῆς. Ἐπρεπε ν' ἀποθάνω· μετὸ στόμα γεμάτον λάσπη.

Καὶ ὁμως δὲν ἤθελα, δὲν ἤθελα ν' ἀποθάνω οὕτω!

Καὶ διὰ μιᾶς με κατέλαβεν ἀκατανίκητος σκέψις: νὰ φύγω· τὸ ὀρμέμευτον τῆς αὐτοσυντηρησίας με ὤθει, με ἤλαυνε τυφλῶς, φρενητιῶδως, νὰ σωθῶ. Παράδοξον! με ὅλην τὴν φοβερὰν κόπωσην, ἣτις με παρέλυσεν, ἡσθάνομην τὴν δύναμιν νὰ τολμῶσω τὴν κινδυνωδεστέρην ἀναρρίχησιν· διὰ ν' ἀναρτηθῶ εἰς τὴν ζωὴν ἤμην ἱκανὸς νὰ μεταβάλω τοὺς δακτύλους μου εἰς σιδηρὰς ἀρπάγας.

Ἦτο ἀνάγκη, ἔπρεπε νὰ φύγω! . . . Ἐρριψα βλέμμα ἀποχαριτισμοῦ εἰς τὸ δωμάτιόν μου. Ἐπεθεώρησα ταχέως τὸ γραφεῖόν μου, τὸ κιβώτιόν μου διὰ νὰ λάβω μαζὶ μου ὅ,τι πολυτιμότερον εἶχα. Εἰς ὀλίγα δευτερόλεπτα ὅλος ὁ βίος μου παρήλθε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου· ἀλλεπάλληλοι συνέρρον εἰς τὴν κεφαλὴν μου αἱ ἀναμνήσεις, αἰτίνας μοὶ τὰ καθίσταν ὅλα προσφιλῆ· μοὶ ἐφάνετο ὅτι ἄφρινα τὸ παρελθόν μου ἐκεῖ, ὅτι τὰ βιβλία μου, αἱ ἐπιστολαὶ τῶν ἀγαπητῶν μου, τὰ οἰκογενειακά μου ἐνθύμια ἐξέβαλον θρηνώδες παράπονον διότι τὰ ἐγκατέλειπον. Τίποτε! ἔπρεπε νὰ ζήσω· ἡσθάνομην ἀγρίαν ἐπιθυμίαν νὰ ζήσω· ἔθεσα ὅσα χρήματα εἶχα εἰς τὸ θυλάκιόν μου καὶ ἠτοιμάσθη πρὸς φυγὴν.

Τότε, τυχαίως ἔπεσε τὸ βλέμμα μου εἰς τὸν καθρέπτην καὶ εἶδα τὴν ὄψιν μου, μετὰ τὰ συνεσταλμένα χαρακτηριστικὰ, μορφήν μου· μοὶ ἐφάνη ὡς μορφή ξένου· ἐστάθην κρατῶν τὴν κεφαλὴν μου. Μὴν παρεφρόνησα; Νὰ φύγω ἤθελα; Ἀλλ' ὁ δρόμος τῆς φυγῆς μου ἦτο κλειστός, ἀλλ' ἤμην αἰχμάλωτος τοῦ ποταμοῦ, ἤμην καταδικασμένος εἰς θάνατον!

Περιέτρεχα τὸ δωμάτιόν μου ὡς μανιώδης· ἔπειτα

κατέπιπτα βαρέως, ὀλιγοδραμῆς εἰς τὸ ἀνάκλιτρον σφίγγων, πιέζων με τὰς χεῖράς μου τὸ φλέγον μέτωπόν μου. Καὶ τὰ δάκρυά μου, τὰ σωρευμένα τόσας ὥρας εἰς τὴν καρδίαν μου, ἀνέβησαν ὡς χεῖμαρρος εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου! . . .

Η'.

Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ληθάργου μου ἀκούω κραυγὰς αἰτίνας δὲν ὁμοιάζουν πρὸς φωνὰς τρόμου. Τί; εἶνε ἀληθές; μία φράσις ἤχει εἰς τὴν ἀκοήν μου, μία φράσις ἐξ ἐκείνων αἰτίνας χαράσσονται ἀνεξαλείπτως, ἀπαξ διὰ παντός, εἰς τὸν ἐγκέφαλον: Das Wasser fällt! Τὸ νερὸ καταβαίνει! Καὶ: τὸ ὅποιον δὲν τολμῶ νὰ ἐλπίσω ἀκόμη, ἀλλ' ἀνεκφράστως γλυκὺ, ἀνασκιρτᾷ εἰς τὰ στήθη μου. Ἄνδρες, γυναῖκες παιδιὰ κύπτουν ἐκ τῶν παραθύρων καὶ παρατηροῦν ἀγωνιωδῶς· δεικνύουν μετὰ ζωηρῶν φωνῶν στενὴν ὑγρὰν λωρίδα τὴν ὁποίαν ἐσχημάτισεν ἐπὶ τῶν τοίχων τὸ νερὸν, καταβὰν ὀλίγον.

Καταβαίνει πράγματι ἢ μὴ εἶνε ὀπταπάτη; Ἐπὶ εἴκοσι λεπτὰ τὸ νερὸν φαίνεται ταλαντευόμενον, ὡς νὰ πρόκειται νὰ λάβῃ ὑψίστην ἀπόφασιν.

Ἐρχίξε νὰ χιονίξῃ· ἡ χιών πίπτουσα ἐπὶ τοῦ περιδινουμένου ὕδατος διαλύεται, ἀλλὰ κατὰ μικρὸν λευκὸν στρώμα καλύπτει τὰς ὀξυγωνοὺς στέγας.

Ποικίλα συντρίμματα διέρχονται γοργὰ διὰ τοῦ δρόμου μας· κιβώτια πετρελαίου, βυτία, σανίδες, κάνιστρα ἀνθέων, στῦλοι διπλοὶ πλέουσα καὶ μία κοιτίς βρέφους· αἰσθάνομαι ψῦχος εἰς τὰ κόκκαλά μου, ὅταν συλλογιζώμαι πόθεν ἀπεσπάσθησαν, πόθεν ἐξηθρῶθησαν τὰ πράγματα ἐκεῖνα καὶ ποῖα βλέμματα προσηλώθησαν ἐπ' αὐτῶν τελευταίαν φορὰν, καὶ εἰς ποῖας φρικώδεις στιγμὰς!

Ναί, τὸ νερὸν καταβαίνει! ἡ καρδία μου κτυπᾷ σφοδρῶς εἰς τὰ στήθη μου· ἀναπνέω ἀπλήστως, ὡς νὰ εἶχα ὦρας ν' ἀναπνεύσω· καταβαίνω ὡς μεθυσμένος τὴν κλίμακα· συναντῶμαι μετὰ τὸν Γερμανόν, ἀπλόνομεν καὶ οἱ δύο ταυτοχρόνως ἀμροτέρως τὰς χεῖράς μας καὶ τὰς σφίγγομεν· τὸ αὐτὸ ὀρμέμευτον μᾶς ὤθει πρὸς ἀλλήλους ἰσχυρῶς, ἐγκαρδίως. Ἐκεῖ βλέπω καὶ τὴν γραίαν οἰκοδόποιάν μου· ἐκάθητο εἰς μίαν ἄκραν μελαγχολικῆ· εἶχε δεῖξιν σημεῖα διαταράξεως τῶν φρενῶν τὴν νύκτα· ἤθελε νὰ πέσῃ εἰς τὸ νερὸν, νὰ ὑπάγῃ εἰς τὸ Ταμιευτήριον, νὰ λάβῃ τὰ χρήματά της, τὰ ὁποῖα ἐκινδύνευον, ἔλεγε· καὶ ἔπειθ' ἔδεν τὴν ἄφρινον ἦτο δυστυχῆς καὶ ἐκλαιε.

Ἀλλ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν μοὶ ἐφάνετο ὅτι ὅλοι εἴμεθα ὀλίγον τι παράφρονες· ἀλλόκοτον πῦρ ἔλαμπεν εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας· τὸ ἀπότομον ἄλμα ἀπὸ τῆς ἀπελπισίας εἰς τὴν ἀγαλλίασιν, εἶχεν ἐξαρθρῶσθ' ὀλίγον τὸν νοῦν μας! . . .

Θ'.

Τὸ νερὸν καταβαίνει· ἀλλὰ πόσον βραδέως! . . . σχεδὸν δυσδιακρίτως· τὸ θηρίον ὀπισθοδρομεῖ ἀργόπατον, οἰοεὶ ἀκουστικῶς ἢ φοβερὰ αὐτὴ ἀπάθεια τοῦ νεροῦ ἐξερθερίζει· ὀδυνηρῶς τὰ νεῦρά μου· μοὶ φαίνεται ὅτι θ' ἀποθάνω ἐξ ἀνυπομονησίας ἕως ὅτου καταβῆ· αἰσθάνομαι ἐπὶ τῆς καρδίας μου ὄλον ἐκείνον τὸν τεράστιον, τὸν πελώριον ὑγρὸν ὄγκον.

Τώρα πάλιν ἐπιστρέφω εἰς τὰ ὄνειρά μου· ἀνοίγω τὸν δρόμον τῶν σχεδίων μου κρημνίζων τὸν τάφον μου ὅστις τὸν εἶχε κλείσῃ· συνάπτω πάλιν τὸ παρελθόν μετὰ τοῦ μέλλοντος, τὰ ὁποῖα εἶχον τόσον βιασίως διαρραγῆ· ἀναλαμβάνω πάλιν τὸ διακοπὴν ἔργον τῆς ζωῆς.

Ἐνύκτωσεν· οἱ φανοὶ τῆς χθῆς, φωτίζου, δίχως ν' ἀναρῶν, καὶ ταύτην τὴν νύκτα. Ἀλλ' ἀφ' οὗτου παρήλθεν ὁ κίνδυνος, τὸ φῶς τῶν δέν εἶνε πλέον πένθιμον· αἱ ἀναπλάσεις του δὲν ὁμοιάζουν πλέον πρὸς σπασμούς ἀλλὰ πρὸς φαιδρὰ σκιρτήματα χαρᾶς. Ἡ ὁδός, φυγόντος τοῦ κινδύνου, ἔχασε τὸ ἀρρήτως φοβερὸν καὶ τραχικόν, τὸ ὅποιον εἶχε περιβληθῆ, καὶ ἐγίνε πάλιν κομψός, γραφικὸς δρομίσκος. Τόσον εἶνε ἀληθές ὅτι τὸ φαιδρὸν ἢ πένθιμον τῶν ἐντυπώσεων μας εὐρίσκεται πρὸ πάντων ἐντὸς τῶν ὀφθαλμῶν μας!

Στρατιῶται τοῦ μηχανικοῦ, ἠγουμένου ἀξιωματικοῦ, διευθύνονται διὰ τῆς γεφύρας εἰς τὸ ἀντίπεραν μέρος τῆς Ἰένης, τὸ ὅποιον λέγεται Κάμμοδορρ.

Συντετριμμένος ἐκ τῶν συγκινήσεων, ἐκ τῆς ἀυπνίας, κατακλίνομαι· ἀκούεται ἀκόμη ὁ διπλὸς παφλασμὸς τοῦ νεροῦ· ἀλλὰ τώρα μοὶ φαίνεται ὅτι με νανουρίζει· γλυκὰ γλυκὰ καὶ ἀποκοιμούμαι . . .

Ι'.

Τὴν πρωΐαν ἐξῆλθον· ἡσθάνθη πραγματικὴν συγκίνησιν ὅτε διεσκεῖσα τὸ κατώφλιον τῆς θύρας καὶ εὐρέθη εἰς τὴν ὁδόν· εἶνε σχεδὸν ἀδιάβατος· παχὺ στρώμα Ἰλῆος ἐσωρευθῆ ἐπὶ τοῦ λιθοστρώτου· τὰ κοιλῶματα εἶνε πλήρη νεροῦ ἀκόμη.

Εἰς μίαν οἰκίαν, ἐκείνην ἣτις εἶχε κρημνισθῆ πλησίον μας, βλέπω στρατιώτας ἐργαζομένους μετὰ τῶν πύλων καὶ τὴν σκαπάνην· πρὸ δύο ὥρων εἶχαν ἐκχώσῃ δύο πτώματα.

Διευθύνομαι πρὸς τὸ Καμμοδορρ· διέρχομαι τὴν γεφύραν· ἐνώπιόν μου ἐκτείνεται σπαρακτικὴ εἰκὼν ὀλέθρου· οἰκία ἐξηθρῶμενα, πεσοῦσαι σύσσωμοι ἢ κατὰ τεμάχια, ξεσχίσματα ἀχρυστρωνῶν, σκευῆ, δοκοὶ συμπεφυρμένα πάντα εἰς ἀμορρον μάζαν· ὅπου στραφῆ τις βλέπει παντοῦ τὴν αὐτὴν μονοτονίαν τοῦ φρικώδους· παντοῦ αἱ αὐταὶ ξεκοιλιασμένοι στέγαι, οἱ αὐτοὶ γυμνοὶ τοῖχοι οἱ ὁμοιάζοντες πρὸς κόκκαλα ὧν ἐξεσπαράχθη ἡ σὰρξ.

Σχηματίζονται ὄμιλοι καὶ ἀνακινουσι πρὸς ἀλλήλους τὰς ἐντυπώσεις των. Διηγούνται περὶ ἐνός, ὅστις βλέπων τὸν κίνδυνον ὤρμησεν ἐπὶ τοῦ ἵππου του διὰ νὰ σωθῆ μετ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τὸ ρεῦμα τοὺς παρέσυρε καὶ τοὺς ἐπνίξεν ὁμοῦ. Ἄλλος βλέπων ὅτι ἡ οἰκία του ἐγέμισε νερὸν, κατώρθωσε νὰ ἀναρριχθῆ εἰς δένδρον εὐρισκόμενον πρὸ τῆς θύρας του· ἀλλὰ τὸ φοβερὸν ψῦχος τῆς νυκτὸς τὸν ἐπάγωσεν, ὅπως ἦτο μουσκευμένος, καὶ τὸ πρῶν εὐρέθη κοκκαλισμένος σρικταγκαλιάζων ἀκόμη τὸ δένδρον.

Πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἐξετείνεται, ἕως προχθῆς, κατάρυτος ἔκτασις· πρὸ τινῶν ἡμερῶν διαβαίνων ἐκεῖθεν εἶχα συναντήσῃ ἐορτάσιμον πλήθος, χροεῦον ἐν τῷ κήπῳ τοῦ ἐξοχικοῦ ἐκεῖ ξενοδοχεῖου. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην εἰς τετράγωνον ζύλινον περίσφραγμα ἐκάθητο συμμαζευμένοι, τρέμοντες, με λασπωμένα

ἐνδύματα, δέκα δώδεκα ἄνθρωποι θερμαινόμενοι εἰς τὰς φλόγας καιούσης πυρᾶς. Ἐκεῖ διπλήθον τὴν νύκτα. Ὄλη ἡ γραφικὴ ἔκτασις ἀπετέλει θολὴν λίμνην· τὰ ἀκάτια τοῦ Σάαλ, τὰ ὁποῖα ἤκουσαν τόσα ἔσματα, τῶν ὁποίων τὰς κόπας ἐκράτησαν τόσαι ἄβραι χεῖρες, περιήρχοντο τώρα συλλέγοντα πτώματα!

Με ἐπνίγειν ἡ βαρυθυμία· ἀλλ' ὑπὸ τὸ ρεῦμα ἐκεῖνο τοῦ πόνου ὑπέτρεχεν ἕτερον ρεῦμα, ἀγαλλιᾶσεως· ναί· ἡσθάνομην καὶ τὰ δύο συγχρόνως· μ' ἐνέπνεεν ὀδύνην ὁ ὀλεθρος, ἀλλὰ καὶ ἀνεκλάλητον εὐτυχίαν ὅτι τὸν διέφυγα. Φρικώδες! ἀνεφάνει ἡ καρδία μου, καὶ en sourdine: Ἐσώθης!

ΙΑ'.

Ἐσώθην· ἔζησα! Ὅτε τὴν μεσημβρίαν ἐκάθισα νὰ γευματίσω, ἔλαβα ποτήριον οἴνου, ἔρριψα μακρὸν βλέμμα διὰ τῶν ὀρέων καὶ τῶν θαλασσῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα, εἰς πᾶν ὅ,τι ἀγαπῶ, εἰς πᾶν ὅ,τι ὄνειροπολῶ, εἰς πᾶν μεθ' οὗ με συνδέει ἡ καρδία ἢ ὁ νοῦς, καὶ με ὅλην τὴν δύναμιν τῆς ψυχῆς μου, προέειπα:

— Στὴ Ζωή, ἔς τὴ γλυκειά, ἔς τὴν καλή! . . .

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΟΥΡΤΙΔΗΣ

Ἐλεονώρα Δουζε

Οἱ ἀρχαῖοι διὰ νὰ παραστήσωσι τὴν ἀκατανίκητον δύναμιν τῆς μουσικῆς ἐπλασαν τὸν μεστὸν εἰκονικῆς ἀληθείας μῦθον τοῦ Ὀρφέως, οὐτινος ἡ λύρα καὶ αὐτὰ τὰ ἄγρια θηρία ἐμάγευε, ἐδάμαζε καὶ καθυπέτασσε. Τὴν μαγεῖαν αὐτὴν ἀσκήσῃμερον ἡ τέχνη τοῦ μεγάλου ἠθοποιοῦ, ὅστις, εἰ μὴ τὰ ἄγρια θηρία, κατορθώνει ὁμως ἐνίοτε καὶ τοὺς σημερινούς ἀθηναίους νὰ συγκινήσῃ καὶ παροδικῶς νὰ ἐξεγείρῃ ἐν τῇ ψυχῇ αὐτῶν εὐγενεστέρους πῶς παλμούς.

Ἐνθυμούμαι ἀκόμη τὴν ἱεράν ἐκείνην μαγίαν, ἣτις ὅλους ἡμᾶς εἶχε καταλάβει πέρυσι, ὅταν ἡ ἀκτινοβόλος μεγαλοφυΐα τῆς Σάρας Μπερνάρ ἐφώτισεν ἐπ' ὀλίγον τὸν ἀμειλίκτου πεζότητος καὶ κικκοδαμονίας βίον τῶν νεωτέρων Ἀθηναίων. Ὡς δὲ πάλαι ποτὲ οἱ Ἀβδηρίται μετὰ τὴν πρώτην παράστασιν τῆς Ἀνδρομέδας τοῦ Εὐροπίδου καταληφθέντες ὑπὸ πυρατοῦ ἀπήγγελλον διαρκῶς στίληρον τοῦ ποιητοῦ, οὕτω καὶ ἡμεῖς πέρυσι λησμονήσαντες καὶ χρηματιστήριον καὶ φαρτῖαν πρὸς στιγμὴν ὀλοφύχως εἶχομεν ἀφοσιωθῆ εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τῆς θείας τέχνης τῆς Μπερνάρ. Διότι ἐγὼ πιστεύω ὅτι δὲν ἦτο ὑπόκρισις, δὲν ἦτο ψευδοθαυμασμός, ἀλλ' εἰλικρινὴς ἐκδήλωσις λατρείας, ἔστω ἴσως καὶ ἀσυνείδητος καὶ ἄνευ ἐπιγνώσεως.

Τοιαῦται στιγμὰι ἐξάρσεως καὶ καλλιτεχνικῆς εὐδαιμονίας ἠλπίζαμεν ὅτι ἐμελλον καὶ πάλιν νὰ ἀνατελειώσιν ἐπ' ὀλίγον εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀποκλήρους τῆς τέχνης καὶ τοῦ καλοῦ. Ἡ Δουζε, ἡ Ἐλεονώρα Δουζε, ἡ ἀπαράμιλλος ἰταλὶς ἠθοποιὸς ἐμελλε δῆθεν νὰ ἐπισκεφθῆ καὶ τὰς Ἀθήνας. Δυστυχῶς ὁμως ἡ εἰδησις αὐτὴ δὲν ἦτο ἡ κωμικὴ μόνον παρεξήγησις καὶ αἱ ἐλπίδες μας ὄνειρα ἀπεδείχθησαν.

Ἀπό τινων ἐτῶν περιηγεῖται διαρκῶς ἡ Δουζέ καὶ εἰς τὴν τέχνην αὐτῆς ἀμέριστον καὶ ἀνεπιβύλακτον ὁ κόσμος ὅλος ἐκφράζει τὸν θαυμασμόν του. Ἡ δόξα τῆς ὁμῶς δὲν ἐφθασε καὶ μέχρι ἡμῶν τὸ ὄνομά της μέχρι πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν δὲν ἦτο ἢ εἰς ὀλίγους μόνον γνωστόν. Καὶ εὐλόγως. Ἡ Δουζέ δὲν ἐπεσκέφθη ἀκόμη κατὰ τὴν μακρὰν τῆς περιήγησιν τὴν πρωτεύουσαν τῆς Γαλλίας, καὶ δι' ἡμᾶς τοὺς Παρισίους Ἀνατολίτας δὲν ὑπάρχουν ἄλλοι μεγάλοι ἄνθρωποι, ἢ ὅσοι μόνον ἐθαπίσθησαν εἰς τὰ ἀγνὰ νάματα τῆς γαλλικῆς βελάμας, καὶ ὅσοι ἔλαβαν τὸ χρίσμα τῆς ἀθανασίας εἰς τὰς στήλας τῆς «Ἀστραπῆς» ἢ τῆς «Μικρῆς Ἐφημερίδος». Διὰ τοῦτο δὲ καὶ τελευταῖον αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες, ὅσαι ἐμνημόνευσαν τῆς Δουζέ, ἠσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ συνδέσωσι τὸ ὄνομά της πρὸς τὸ ὄνομα τῆς Σάρας Μπερνάρ, ὡς πρὸς μέτρον συγκρίσεως, ὡς πρὸς γνώμονα. Καὶ ἐγράφη λοιπὸν ὅτι εἶναι ἐφάμιλλος, ὅτι εἶναι ἀντίπαλος ἐν τῇ τέχνῃ, ὅτι εἶναι ὑπερτέρα τῆς γαλλίδος καλλιτέχνιδος. Αἱ τοιαῦται ὁμῶς συγκρίσεις, προκειμένου περὶ τεχνιτῶν τῆς σκηνῆς δὲν ἔχουσι νόημα· διότι ἐν τῇ ὑποκριτικῇ τέχνῃ δὲν ὑπάρχουσι σχεδὸν ὠρισμένα θεωρίαι, δὲν ὑπάρχουσι σαφῶς καθωρισμένοι κανόνες καὶ παραδόσεις. Τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ εἶναι ἡ ἰδιοφυΐα τοῦ ἀτόμου. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς οὔτε πρὸς τὴν Σάραν ἐπιθυμοῦμεν νὰ συγκρίνωμεν αὐτὴν οὔτε πρὸς τὴν Βόλτερ καὶ τὴν Χέλμενραϊχ. Διαφέρει δὲ ἡ ἰταλίς ἠθοποιὸς Δουζέ καὶ πρὸς τὰς γερμανίδας καὶ τὴν γαλλίδα ὄχι κατὰ σχολὴν ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰδιοφυΐαν, κατὰ τὸ αἰσθητικόν. Πολλὰ ἐκ τῶν ὀνομαστῶν ἠθοποιῶν, καὶ τῶν παλαιωτέρων καὶ τῶν σημερινῶν, εἶναι ποικιλώτερα καὶ πολυμερέστερα ταύτης καὶ περισσώτερα μέσα τέχνης διαθέτουσι, ἀλλ' αἱ πλείστα αὐτῶν ὁμοιάζουσι πρὸς τὰς γυναικείας ἐκείνας

εἰκόνας τοῦ Μάκαρτ, ὧν ἡ μεγαλειτέρα ἀξία εἶναι ἡ ζωρὰ λάμψις τοῦ χρωματισμοῦ ἢ τόσον εὐκόλως δυστυχῶς διὰ τοῦ χρόνου ἀμαυρουμένη. Ἡ θορυβώδης καὶ σπασμωδικὴ τέχνη τῶν ἠρωιδῶν τούτων τῆς σκηνῆς, τῶν διαφρημιζομένων σήμερον ἐπὶ ἀνυπερβλήτῳ ἐμπειρίᾳ τῆς ἐκτελέσεως, δύναται νὰ παρὰβληθῇ πρὸς πανηγυρικὸν μεγαλοπρεπὲς ἐμβατήριον πλουσίας καὶ καλῶς ὀργανωμένης ὀρχήστρας, ἢ τέχνη ὁμῶς τῆς Δουζέ ὁμοιάζει μᾶλλον πρὸς μόνωφονον ἁρμονίαν βιολίου, ἣτις ἡρέμα καὶ γλυκῶς ἐκχεομένη ἐκπνέει εἰς τὰ σκότη τῆς νυκτός.

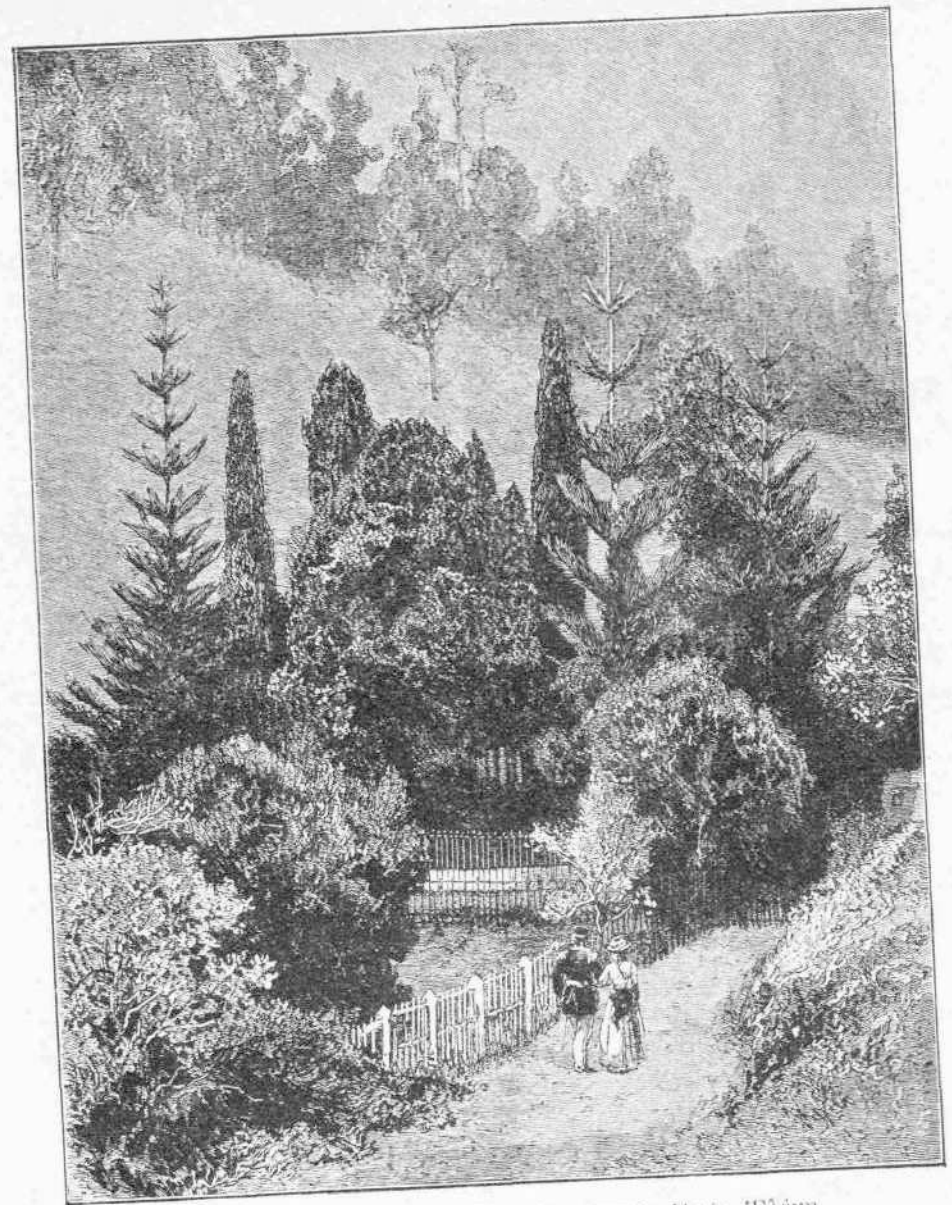
*

Τὸ δραματολόγιον τῆς ἰταλίδος καλλιτέχνιδος περιλαμβάνει κατὰ πρῶτον λόγον ἔργα τῆς ἐθνικῆς τῆς οἰολογίας, οἷα εἶναι ἡ περίφημος «Cavalleria Rusticana» — τὸ δράμα βεβαίως ὄχι τὸ γνωστόν μελόδραμα — ἢ «Locandiera», «Le Vergine» τοῦ Μάρκου Πράγα, τοῦ ὁποῖου τὸ κύριον πρόσωπον, ἡ Παυλίνα, διεπλάσθη ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ πρὸς τὸν τεχνικὸν χαρακτήρα τῆς Δουζέ, καὶ «Tristi amori» τοῦ περιωνύμου ἰταλοῦ ποιητοῦ Ἰωσήπου Giacosa. Ἀλλὰ δὲν παραμελεῖ καὶ τὰ τοῦ συνήθους δραματολογίου τοῦ «Γαλλικοῦ θεάτρου» ἔργα, ἅτινα αἰωνίως ἐπὶ τῆς σκηνῆς πανηγυρικῶς παρελαύνουσι ὡς οἱ ἀπαρχαίτητοι πομπευτικοὶ ἵπποι τῶν ἐπισήμων θεαματικῶν παρατάξεων.

Ἡ «Φεδώρα», ἢ «Francillon», ἢ «Ὀδέττη», ἢ «Φερνάνδη», ἢ «Κυρία με τὰς Καμελίνας», τὸ «Divorçons», πάντα ταῦτα κατέστησαν πάγκοινα πλέον θεάματα, καὶ εἰς τὴν παράστασιν τῶν ἔργων τούτων κυρίως ζητοῦσιν ὄλαι αἱ σημεριναὶ Virtuose τῆς σκηνῆς νὰ ἐπιδείξωσι τὴν δύναμιν τῆς τέχνης των καὶ τὴν περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἐμπειρίαν των.

Καὶ ὁμῶς ἡ Δουζέ ἐκ τῶν πασηγνώστων αὐτῶν ἔργων κατορθοῖ νὰ ἀναπλάσῃ νέον κόσμον, ἄγνωστον μέχρι τοῦδε ἐπὶ τῆς σκηνῆς, τὸν κόσμον τῆς ἰδίας αὐτῆς ψυχῆς, τῆς ἰδίας τοῦ βίου ἀντιλήψεως, τὸν ψυχικὸν κόσμον ἐν γένει τῆς εὐμεταβόλου γυναικῆς εἰς τὰ μυστήρια οὐδ' αὐτὸς ὁ ποιητὴς ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἐμβαθύνῃ καὶ μόνῃ ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἀποκαλύψῃ. Δὲν εἶναι δὲ ὑπερβολή, ἐὰν εἴπῃ τις ὅτι πρῶτη καὶ μόνῃ ἀληθῶς ἡ Δουζέ κατώρθωσε σαφῶς καὶ λεπτῶς νὰ διαπλάσῃ ἐπὶ τῆς σκηνῆς ζωντανὴν καὶ ἐνιαίαν εἰκόνα τῆς γυναικείας φύσεως με ὅλην τὴν εὐαισθησίαν καὶ εὐπάθειαν τῆς ψυχῆς, με τὴν ἄκραν λεπτότητα τῶν νεύρων καὶ με τὴν ποικιλίαν τῶν ἀποχρώσεων τοῦ αἰσθηματος.

Τὰ βίαια καὶ σφοδρὰ πάθη ἅτινα ὡς λαίλαψ ἐπιπνέοντα καταλείπουσι ὀπίσθεν αὐτῶν τὸν μαρκασμὸν καὶ τὴν καταστροφὴν, τοιαῦτα πάθη ἀγνοεῖ ἡ Δουζέ. Χαρακτήρες, οἷα εἶναι ὁ τῆς Μηδείας, τῆς Brunhild, τῆς Μεσσαλίνας καὶ τῶν ἄλλων ἐρωτομανῶν καὶ δοξομανῶν τραγικῶν ἠρωιδῶν δὲν ὑπάρχουσι δι' αὐτὴν. Δὲν εἶναι ἱστορικὴ τις ἡγεμονία, ἀλλὰ γυνὴ πρὸ παντός ἣτις ἔζησε καὶ ὑπέφερεν, ἣτις σπουδαίως ἀντιλαμβάνεται τὸν βίον καὶ ἣτις γινώσκει ὅτι ὁ βίος εἶναι διηνηκὴς ἀγὼν καὶ ὀδύνη, γυνὴ τέλος αὐτομάρτυς. Ἡ ἀντίληψις αὐτῆ παρῆγει εἰς αὐτὴν βαθεῖαν τινα ἀλλὰ καὶ γλυκεῖαν

Ὁ τάφος τοῦ Μεγάλου Ναπολέοντος ἐν Ἁγίᾳ Ἐλένῃ

μελαγχολίαν συγκινοῦσαν καὶ συναρπάζουσαν, ἀναμειγμένην δὲ καὶ μετὰ τινος κοπώσεως καὶ καμάτου ψυχικοῦ. Ἐν τῇ παραστάσει δὲ τοῦ ἔρωτος, τοῦ συναισθηματος ἐκεῖνον, ὅπερ σφοδρότερον συγκινεῖ τὴν γυναικείαν ψυχὴν, καταραίνεται κυρίως τὸ ἰδιάζον τοῦ τεχνικοῦ χαρακτήρος τῆς Δουζέ. Ὁ ἔρωτος αὐτῆς δὲν ἔχει τίποτε τὸ καινὸν πρὸς τὸ ὑπερ-φίλλον καὶ ἐπιτακτικὸν τῆς ὑψηλῆς κυρίας, ἣτις εὐδοκεῖ νὰ ἀνυψώσῃ εἰς ἑαυτὴν καὶ νὰ καταστήσῃ εὐτυχῆ τὸν ἐρώοντα, οὔτε πρὸς τὸ τακερὸν πάθος τῶν αἰσθησεων ἢ τὴν ἄσβεστον δίψαν καὶ τὸν φλέγοντα πόθον τῆς ἡδονῆς με τὰ μεθυστικὰ δειλάγοντα καὶ με τὰς ἀνδρῶν ἀθάλας προκλήσεις. Εἰς τοιοῦτου εἶδους παραστάσει ἀσμενίζουσι μᾶλλον ἢ Βόλτερ καὶ ἡ Σάρα Μπερνάρ. Ἡ Δουζέ ὁμῶς, ὅταν ἀγαπᾷ, καὶ ὡς Φεδώρα ἀκόμη, εἶνε πάντοτε ἢ ταπεινωτέρα καὶ ὑποδεεστέρα τοῦ ἀνδρός, ἀρροσιουμένη πρὸς αὐτόν, ὡς πρὸς τὸν δοτήρα τῆς εὐτυχίας τῆς, ὀλοφύγως καὶ μετ' ἀξιεργάτου τρυφερότητος, πρὸς ὃν δειλῶς καὶ αἰδημόνως ἔλκεται με μελαγχολικὸν τι καὶ σχεδὸν παιδικὸν μειδιῶμα. Ἡ γυνή, ὡς

παρίσταται ὑπὸ τῆς Δουζέ, δὲν εἶναι αὐτάρκης ὑπαρξίς, δὲν δύναται νὰ εἶναι αὐτάρκης, ἀλλὰ ζῆ μόνον διὰ τοῦ ἀνδρός. Ἡ ἀγάπη αὐτοῦ εἶναι τὸ ζώπυρον τῆς ἰδίας αὐτῆς ὑπαρξέως, εἶναι ἡ θερμότης ἢ ζωογονοῦσα τὸν βίον τῆς καὶ καθιστῶσα αὐτὸν πλούσιον καὶ υπερήφανον, ὕψι καὶ ἀσφαλῆ.

Καὶ παραδίδεται εἰς τὸν ἔρωτα ἡ Δουζέ ὄχι μετὰ τὸν παρθενικὸν τύπον ἢ μετὰ τὴν ἀσυνείδητον παιδικὴν ἀγνότητα, ὄχι μετὰ τὸν σαρκικὸν πυρετὸν τῆς ἐταίρας ἢ μετὰ τὴν συγκατανεύουσαν ἐπιείκειαν τῆς υπερηφάνου ἐπ' ἀρετῇ γυναικῆς. Πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσιν ὅλην τὴν κλίμακα τῶν γυναικείων τύπων, αἰτίνες εἰς ὅλας τὰς γλώσσας καὶ εἰς ὅλα τὰ θεάματα τοῦ κόσμου αἰωνίως ἀναπαρίστανται ὑπὸ μεγάλων καὶ μικρῶν, ὑπὸ ἐπιφανῶν καὶ ἀσήμων ὑποκριτῶν, ὡς ἐκάστη ἀντιλαμβάνεται καὶ ὡς δύναται νὰ διαπλάσῃ τούτους. Εἰς αὐτὴν ὁμῶς τὴν κλίμακα τῶν γυναικείων τύπων, εἰς τὰς αὐτὰς μάλιστα παραστάσεις ἡ Δουζέ εἰσφέρει κάτι τι νέον, ὅπερ μέχρι τοῦδε οὐδαμῶς ἢ ὡς πάρεργον μόνον ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὑπῆρχε, καὶ ὅπερ ἀποτελεῖ

τόν γενικόν τόνον τῆς τέχνης τῆς Δουζέ καί προσ-
δίδει αὐτό μόνον τὴν πλήρη σημασίαν εἰς τοὺς δια-
φόρους σκηνικοὺς χαρακτήρας αὐτῆς. Τὸ κάτι τι δὲ
αὐτὸ εἶναι αὐτὴ ἡ ψυχὴ, τὸ βαθύτατον ἐκεῖνο καί
ἐνδόμυχον αἰσθημα τῆς γυναικείας ψυχῆς. Αὐτὸ
εἶναι τὸ μυστήριον ὅλον τῆς δυνάμεως τῆς Δουζέ.
Ἡ τέχνη αὐτῆς, κατ' ἐξοχὴν ψυχολογική, ἀπευ-
θύνεται καί πρὸς τὴν ψυχὴν καὶ ὄχι πρὸς τὰ νῦρα.
Δὲν θεωρεῖ σκοπὸν τῆς τέχνης τῆς νὰ συγκλονήσῃ
σφοδρῶς τὰ νῦρα τῶν θεατῶν τῆς διὰ τῆς ἀληθοῦς
ἀναπαραστάσεως παθολογικῶν φαινομένων, οἷα εἶναι
οἱ σπασμοὶ οἱ ὑστερικοί, ἡ ἀγωνία τοῦ θανάτου,
βῆξ, μανία, ἔκστασις ἡδονῆς καὶ ἄλλα παρόμοια,
ἀτινα ἀποτελοῦσι κυρίως ὅλην τὴν δυνάμιν καὶ τέ-
χνην τῶν ἄλλων ἡρωιδῶν τῆς σκηνῆς. Πάντα ταῦτα
ἀποστέρει ἡ Δουζέ ὡς γενικὰ ἐρόδια καὶ κοινὰ
γνωρίσματα τῆς τέχνης τῶν ἡθοποιῶν ἐκατέρου τοῦ
φύλου.

Ἡ Δουζέ οὐδὲν ἄλλο ζητεῖ ἢ νὰ ἐκφράσῃ
συναίσθημά τι, συγκίνησιν τῆς ψυχῆς κατέχου-
σαν ὁλόκληρον αὐτὴν, μυστήριόν τι τῆς γυναικείας
αὐτῆς φύσεως, τὸ ἰδιοφυῆς ἐν γένει τῆς γυναικείας
φύσεως καὶ τὸν ἰδικαίτερον παλμόν τῆς γυναικείας
ψυχῆς.

*

Πᾶς ὅστις εἶχε τὴν εὐτυχίαν νὰ παρακολουθήσῃ
τὴν Δουζέ εἰς πλείονας παραστάσεις αὐτῆς, κα-
τανεῖ εὐκόλως ὅτι τοὺς χαρακτήρας τῆς διαπλάτ-
τει κατ' αὐθαίρετόν τινα τρόπον. Τὸ κείμενον ὑπο-
τάσσει εἰς ἑαυτὴν καὶ εἰς τὰ χεῖλη τῆς Δουζέ
λαμβάνει νέαν σημασίαν. Ἐκ τῶν γραπτῶν λέξεων
ἀναλαμβάνει νέος χαρακτήρ, οἷον πολλάκις δὲν ἤθελε
ἢ δὲν ἠδύνατο ὁ ποιητὴς νὰ διαπλάσῃ, χαρακτήρ
βαθύτερος καὶ μᾶλλον συνῆδων πρὸς τὴν γυναικείαν
φύσιν. Οἱ γυναικεῖοι τύποι τῆς Δουζέ ἀπεικονί-
ζουσι πιστότερον καὶ βαθύτερον τὴν γυναῖκα ἢ τὰ
γυναικεῖα πρόσωπα τοῦ Σαρδοῦ καὶ τοῦ Ibsen·
ὁ χαρακτήρ τῆς γυναικός, οἷος ὑπὸ τῆς καλλιτέχ-
δος ἀπεικονίζεται, εἶναι ἀπλούστερος τοῦ ἐν τῷ
κειμένῳ περιγραφομένου ἀλλὰ καὶ ἐμφορεῖται μεί-
ζονος ψυχικοῦ μεγάλειου.

Ἡ «Φερνάνδη» καὶ ἡ «Ὀδέττη» τοῦ Σαρδοῦ
εἶναι ἐκ τῶν συνθέσεων διδομένων δραμάτων καὶ
μετὰ στοργῆς ἰδιαιτέρας ὑποδύονται αἱ μᾶλλον πε-
ρημισμένοι ἡθοποιοὶ τὸ πρωταγωνιστοῦν πρόσωπον
ἐκατέρου δράματος.

Ἡ Κλοτίλδη ἐν τῇ Φερνάνδῃ καὶ ἡ Ὀδέττη ἐν
τῷ ὁμωνύμῳ δράματι εἶναι κοινοί, χυδαῖοι σχεδὸν
γυναικεῖοι χαρακτήρες, ἐστερημένοι παντός εὐγενε-
στεροῦ αἰσθηματος. Ἡ Κλοτίλδη, γῆρα πλουσία,
ἐκδικεῖται τὴν ἀπιστίαν τοῦ ἐραστοῦ τῆς, νέου ἐξ
εὐγενεοῦ οἴκου καταγομένου, ὑποθάλπουσα τὸν νέον
αὐτοῦ ἔρωτα πρὸς νεάνιδα ἀπὸ πολλοῦ ἤδη χρόνου
ἀπάρθενον καὶ τὸν παρορμᾷ νὰ συνδεθῇ μετ' αὐτῆς
διὰ τοῦ γάμου. Θριαμβευτικῶς δὲ ἐπειτα ἀναγγέ-
λει εἰς αὐτόν, ὅποια εἶναι ἡ γυνὴ ἢ φέρουσα νῦν τὸ
ὑπερήφανον ὄνομά του.

Ἡ Ὀδέττη συλλαμβάνεται μετὰ τοῦ ἐραστοῦ
τῆς ἐπ' αὐτοφώρῳ ὑπὸ τοῦ συζύγου τῆς καὶ ἐπὶ
παρουσίᾳ μαρτύρων ἀποπέμπεται τῆς οἰκίας. Διὰ

τοῦ ἀσέμνου δὲ βίου τῆς, τὸν ὅποιον μετὰ ταῦτα
διάγει εἰς τὸ φανερόν, ἀτιμάζει τοῦ ἀνδρός τῆς τὸ
ὄνομα καὶ τὸ στίγμα αὐτὸ τὸ ὅποιον προσάπτει εἰς
τὴν ἰδίαν αὐτῆς οἰκογένειαν καθιστᾷ ἀδύνατον τῆς ἐν
ὄρα γάμου πλέον θυγατρὸς τῆς τὴν ἀποκατάστασιν.
Ἀποφασίζει ἐνεκα τούτου ὁ σύζυγός τῆς νὰ ἐξαγο-
ράσῃ παρ' αὐτῆς τὸ οἰκογενειακὸν τοῦ ὄνομα ἀντὶ
ἀδρῶν χρημάτων. Δέχεται καὶ ζητεῖ μίαν μόνην
χάριν, ἀπαξ μόνον νὰ ἴδῃ τὴν θυγατέρα τῆς. Καὶ
ἡ χάρις αὕτη παραχωρεῖται εἰς τὴν Ὀδέττην, ὑπὸ
τὸν ὄρον νὰ μὴ ἀποκαλύψῃ εἰς τὸ τέκνον τῆς τὴν
ἀληθῆ τῆς ἰδιότητα. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν δὲ αὐτὴν
τῆς θυγατρὸς τῆς ῥίπτεται εἰς τὰ κύματα ἐν ὑστε-
ρικῇ αὐτοκαταφρονήσει καὶ αὐτοδελυγμῇ.

Πόσον διάφορος ὁμως εἶναι ἡ ὑπὸ τῆς Δουζέ
διαμόρφωσις τοῦ χαρακτήρος τῆς Κλοτίλδης καὶ
τῆς Ὀδέττης; Πόσον βαθύτερα καὶ ψυχολογικω-
τέρα ἡ ἀντίληψις αὐτῆς;

*

Ἠρεμὸς καὶ ἀπερίττος τοὺς τρόπους καὶ τὴν
περιβολὴν, τύπος εὐγενῶς ἀνατετραμμένης κυρίας
ἡ Κλοτίλδη — ὡς παρίσταται ὑπὸ τῆς Δουζέ —
παρέχει τὴν ἐντύπωσιν ἀγαθῆς γυναικός, ἧτις ὑπῆρ-
ξεν εὐδαίμων ἐν τῷ βίῳ τῆς καὶ ἧτις ἐν ἑαυτῇ καὶ
μόνη φέρεῖ ὅλον τὸν θησαυρὸν τῆς εὐτυχίας τῆς.
Ὡς τοιαύτη μεταβαίνει εἰς τὸ ὄχι ἀμέμπτου ἀγνό-
τητος ἐνδικαίτημα νὰ ζητήσῃ πληροφορίας περὶ τῆς
νέας κόρης, τῆς ἀντιπάλου, ἣν ὀλίγον εἰλεψε νὰ
κατασυντρέψῃ τυχαίως ὑπὸ τοὺς τροχούς τῆς ἀμά-
ξης τῆς. Ὑποδέχεται δὲ κατόπιν αὐτὴν ἐν τῷ ἰδίῳ
τῆς οἴκῳ μετὰ ἀξιεράστου οἰκειότητος, μετὰ εὐλι-
κρινούς, ἐγκαρδίῳ καὶ ἀληθῶς κατανοητικῆς εὐπρο-
σηγορίας, ὥστε ἡ σκηνὴ αὕτη, ἧτις συνήθως ἀπα-
ρήρητος παρέχεται, καθίσταται ὑπὸ τῆς Δουζέ
ἀληθῶς μία τῶν συγκινητικωτέρων σκηνῶν τῆς
«Φερνάνδης». Ὁ ἐραστὴς ἐπανέρχεται ἀπὸ τοῦ
ταξιδίου, διὰ δόλου δέ, ἐξεγείρουσα αὐτὴ καὶ τὴν
ἐμφοτον αὐτοῦ ὑπερηφάνειαν, ἐξαναγκάζει αὐτόν νὰ
ἀποκαλύψῃ τὴν ἀληθῆ αἰτίαν τοῦ ταξιδίου του
καὶ νὰ ἐξομολογήσῃ, ὅτι ἐσβέσθη πλέον ὁ πρὸς αὐ-
τὴν ἔρωσ καὶ ὅτι ἄλλην ἀγαπᾷ. Καὶ ἡ ἄλλη αὕτη
εἶναι ἡ Φερνάνδη, ἡ γνωστὴ εἰς αὐτὴν νεανίς.

Ἀπέρχεται πρὸς συνάντησίν τῆς καὶ ἐπιστρέφει
μετ' ὀλίγον πάλιν εἰς τὸν οἶκον τῆς Κλοτίλδης. Τὴν
ἐπιστροφὴν του ταύτην ἐκλαμβάνει ἡ Κλοτίλδη, ὡς
μετάνοιαν, ὡς ἐπᾶνον εἰς τὸν ἔρωτά τῆς. Ἄμα
τῇ ἐμφανίσει αὐτοῦ τὸ πρόσωπον τῆς Κλοτίλδης
καταυγάζεται ὑπὸ ἱλαροῦ φωτός χαρᾶς ἐκπεμπο-
μένου ἐκ τῶν μυχιαϊτῶν τῆς ψυχῆς τῆς καὶ τὸ
σῶμα αὐτῆς τρέμει ὅλον ὑπὸ τῆς συγκινήσεως καὶ
τοῦ πάθους. Εἶναι ἀδύνατον δὲ νὰ περιγράψῃ τις
τὸν τρόπον δι' οὐ σιωπηρῶς, ἀνευ λέξεων, ἐκφρά-
ζει ἡ Δουζέ τὸ αἰσθημα αὐτὸ τὸ κατέγον τὴν
στιγμὴν ἐκείνην τὴν ψυχὴν τῆς. Καὶ ὅταν ὁ ἐραστὴς
τῆς διαλύῃ πᾶσαν ἀμφιβολίαν αὐτῆς, κύπτει νὰ
λάβῃ τὴν χεῖρά του ὡς ἐπιθυμοῦσα νὰ ἀσπασθῇ
αὐτὴν. Τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὅστις κατεπρόνοιος τὸν
ἔρωτά τῆς ἀπαξιοῖ νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὸ πρόσωπον.
Τὴν χεῖρα ὁμως αὐτοῦ, ἧτις τσακίς τρυφερῶς τὴν

ἠθώπευσε δὲν παύει νὰ ἀγαπᾷ καὶ ἀδρῶς προσ-
ψαύει, ὡς ἐνθῦμιον τῆς προτέρας εὐδαιμονίας τῆς.

Μετὰ τὸν γάμον δὲ τοῦ ἐραστοῦ τῆς μετὰ τὴν διε-
φθαρμένην ἐκείνην νεάνιδα εἰσδύει ἐσπέραν τινα
ἀπαρτήρητος ἡ Κλοτίλδη εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
Αἰφνιδίως ἐμφανίζομένη ἵσταται πρὸ τῆς θύρας τοῦ
δωματίου του ὅπου εὐρίσκει αὐτὸν μόνον. Ἀνεκ-
φραστος δὲ εἶναι ἡ ἐρωτικὴ, ἡ ψυχοφθόρος ὀδύνη,
ἧτις σιωπηρῶς ἐκδηλοῦται ἐν τῇ στάσει αὐτῆς καὶ
ἐν τῷ βλέμματι. Καὶ εἰς τὴν θέαν τοῦ πρώην ἐρα-
στοῦ τῆς λησμονεῖ τὸν σκοπὸν τῆς ἐπισκέψεώς τῆς.
Μόνον δὲ ὅταν ἐκεῖνος μετ' ἀπότομον τρόπον ζητεῖ νὰ
ἀποδιώξῃ αὐτὴν τοῦ οἴκου τῆς τότε αἰσθάνεται ὅλην
τὴν ὀδύνην τῆς πληγῆς τῆς καὶ ἀποκαλύπτει εἰς
αὐτόν ὅποια εἶναι ἡ σύζυγός του.

*

Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀντιλαμβάνεται ἡ Δουζέ
καὶ τὸν χαρακτήρα τῆς «Ὀδέττης». Ἐρᾶται καὶ
δέχεται τὸν ἐραστὴν τῆς ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς οἰκίᾳ.
Τὴν στιγμὴν δέ, κατ' ἦν ἐτοιμάζεται νὰ ῥιφθῇ εἰς τὰς
ἀγκάλας τοῦ ἐραστοῦ τῆς, ἐμφανίζεται αἰφνης ὁ σύ-
ζυγός αὐτῆς ἐπιθέτων τὴν χεῖρά του ἐπὶ τῶν ὤμων
τῆς. Συλληφθεῖσα δὲ ἐπ' αὐτοφώρῳ συσπειροῦται δει-
λῶς ὑπὸ τὴν χεῖρα τοῦ ἀνδρός τῆς καὶ ζαρωμένη,
μικρά, ὑποτραυλίζει περιδεῶς συγκεχυμένα καὶ ἀσυ-
νάρτητα. Ὅταν ὁμως ὁ σύζυγός ἀγροίκως ζητῇ ἐν
μέσῳ τῆς νυκτός νὰ τὴν ἀποπέμψῃ ἡμίγυμον σχεδὸν
τοῦ οἴκου, καὶ ἀπαγορεύει εἰς αὐτὴν πᾶσαν σχέσιν
πρὸς τὸ τέκνον τῆς, ἐξεγείρονται τότε ὑπὸ τῆς θανα-
σίμου ὕβρεως τὰ γυναικεῖα ἐνστικτα καὶ αἰφνιδίως τὸ
σῶμά τῆς ἀνατινάσσεται πρὸς τὰ ἄνω καὶ λαμβάνει
ὑψιτενὴ καὶ ὑπερήφανον στάσιν. Μετὰ τὴν δὲ βρα-
χνὴν καὶ ἀγρίαν, ὡς ἡ φωνὴ ζωῦ ἀμνομένου ὑπὲρ
τῆς ζωῆς του, μίαν μόνον λέξιν πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς
ἀποστομίζει, μίαν ὕβριν — lâche — καὶ ἀπέρχεται.

Μετὰ πάροdon πολλῶν ἐτῶν ἐπανευρίσκομεν τὴν
Ὀδέττην ἐν χαρτοπαικτικῇ αἰθούσῃ. Ὡς παρίστα-
ται ὁμως ὑπὸ τῆς Δουζέ αὕτη δὲν εἶναι ἡ συνήθης
ἑταῖρα ἡ κοινὴ Cocotte· ἀλλὰ ἰσχνὴ τις καὶ προῶ-
ρος γεγηρακυῖα ἀπογοητευμένη γυνή, ἣν ἀναζητεῖ
ὁ σύζυγός τῆς διὰ νὰ ἐξαγοράσῃ ἀντὶ χρημάτων τὸ
ὄνομά του. Ἀνεξιτήτως ἐγκραταμένη φαίνεται ἡ
ἐντύπωσις τῆς προσγενομένης εἰς αὐτὴν ὕβρεως, καὶ
τὸ πᾶν ἐν αὐτῇ φέρεῖ τὸν τύπον γυναικός εἰς τὰ
καίρια τρωθείσης. Δεικνύει δὲ καὶ πρὸς τὸν σύζυγον
τῆς καὶ πρὸς ἑαυτὴν ψυχρὰν καὶ μεστήν ψυχικῆς
κοπώσεως ἀδιαφορίαν. Ἄλλ' ἡ φωνὴ τῆς ἔχει τι τὸ
ἄγριον καὶ παρὰ χορδὸν καὶ πνίγεται ὑπὸ ἐσωτερικῆς
τινὸς σπασμωδικῆς ἀγανακτήσεως.

Καὶ ἐπειτα ἔρχεται τὸ σπουδαιότερον μέρος αὐ-
τῆς, ἡ μετὰ τῆς θυγατρὸς συνάντησις κατὰ τὴν τε-
λευταίαν πράξιν. Ἐχουσα τὴν ὄψιν καὶ τὴν περι-
βολὴν γῆρας καταπεπονημένης ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ
τῆς δυστυχίας ἐμφανίζεται ἐπὶ τῆς σκηνῆς μετὰ τὴν
τραχίαν ἐκείνην διηνηκῆ ἐκφρασιν εἰς τοὺς ὀφθαλ-
μούς, καὶ προχωρεῖ μετὰ ταχὺ μὲν ἀλλ' ἀνησυχῶν καὶ
ἀβέβαιον βῆμα. Αἰφνης ὁμως ἵσταται πρὸ τῆς θυ-
γατρὸς τῆς, καὶ ὑπὸ τῆς θέας τῆς δροσερῆς καὶ
ἀγνῆς παρθένου ποιεῖται, σταματᾷ καὶ μετὰ δειλὴν

καὶ γωνιώδη κίνησιν συστέλλει τὸ σῶμά τῆς καὶ
συγκεντροῦται ἐν ἑαυτῇ. Ὅπως δὲ ἡ ὄμιλία τῆς ἔχει
τι τὸ ἀβέβαιον καὶ δειλὸν οὕτω καὶ ἡ στάσις τῆς.
Τοὺς ὤμους ἔχει πρὸς τὰ ἄνω ἐστραμμένους, τὸν
τραχίλον κάμπτει μετ' ἀνεκφράστου τινὸς ἀμηχα-
νίας καὶ ταραχῆς, καὶ τὰς ἰσχῆας καὶ ἀνησυχῶς
χεῖρας, τὰς αὐτομάτως ἐλκομένης πρὸς τὴν θυγα-
τέρα τῆς διὰ τῆς βίας συγκρατεῖ καὶ συμπίεζει ἐπὶ
τοῦ σώματος. Ἡ δὲ κόρη ἀνασκαλεύει ὅλας τὰς
ἀναμνήσεις τῆς παιδικῆς τῆς ἡλικίας καὶ ὀμιλεῖ
μετὰ στοργῆς περὶ τῆς μητρὸς τῆς τῆς «μακαρίτι-
δος». Καὶ ἡ ἀρήγησις αὕτη τῆς θυγατρὸς ἐξεγείρει
ἐκ τῶν μυχιαϊτῶν τῆς ψυχῆς τῆς Ὀδέττης καὶ τοῦ
συζύγου τῆς αἰσθήματα, ἀτινα δὲν εἶχόν ποτε γνω-
ρίσει, ἐφ' ὅσον χρόνον συνέζων, καὶ δάκρυα εἰς τοὺς
ὀφθαλμούς ἀμφοτέρων φέρεῖ. Μετ' ἐπιπέρας δὲ χεῖρας
περιβάλλει ἐπειτα ἡ Ὀδέττη τὴν θυγατέρα τῆς μετὰ
τὴν ἐκφρασιν ἐκείνην τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ προ-
σώπου, ἧτις δὲν περιγράφεται οὔτε δύναται νὰ τὴν
μιμηθῇ τις καὶ τὴν ὅποιαν ἔχει μόνον ἡ γυνὴ ἐκείνη,
ἧτις ὑπῆρξεν ποτε μήτηρ. Καὶ εἰς τὴν θέαν τῆς θυ-
γατρὸς τῆς ἐντροπᾷ μετ' ἀκόρεστον ἡδονήν, τὴν θω-
πεύει, τὴν παρατηρεῖ καὶ ἐξετάζει, τανύει τὰ τρί-
χαπτα τοῦ φρεμάτός τῆς καὶ δὲν ἀποκάνει προσ-
βλέπουσα τὸ ἀγαπητόν τοῦτο σῶμα τῆς θυγατρὸς.
Καὶ αἰφνης μεταπίπτει εἰς ἀπόλυτον ἡρεμίαν ὡς ἐα-
θεῖσα τῶν πόνων καὶ τῆς ὀδύνης τῆς. Παρερχομένη δὲ
πρὸ τοῦ συζύγου τῆς ἀποπειράται κρυφίως νὰ λάβῃ
τὴν χεῖρά του καὶ ἀσπασθῇ αὐτὴν. Καὶ μὴ δυνα-
μένη πλέον νὰ συγκρατήσῃ ἑαυτὴν ἐξορμᾷ ἀκατά-
σχετος.

*

Ἡ Ὀδέττη καὶ ἡ Κλοτίλδη («Φερνάνδη») εἶναι
δύο ἐκ τῶν δυσχερεστέρων τύπων ἀλλὰ καὶ προσφι-
λεστέρων εἰς τὴν Δουζέ. Ὅχι ὁμως καὶ ἡ «Fran-
cillon», ἡ Κυπριανὴ (Divorçons) καὶ αὐτὴ ἀκόμη
ἡ Κυρία μετὰ τὰς Καμελίνας. Ἡ γὰρ καὶ ἡ εὐθυμία
τῆς Δουζέ δὲν ἔχει τι τὸ θορυβώδες καὶ αὐθαδές,
ἀλλ' εἶναι σιωπηρὰ, ἔνδον στρεφόμενη. Ὁ χαρα-
κτήρ αὐτῆς εἶναι σοβαρός, ὡς ὁ βίος, καὶ ἡ τέχνη
ἡ ἀληθῶς μεγάλη τέχνη, ἡ ἀρεσκομένη συνήθως καὶ
εἰς τὰ μεγάλα τοῦ βίου προβλήματα. Ἡ δύναμις
δὲ αὐτῆς ἐκδηλοῦται κυρίως ἐν τῇ παραστάσει προ-
σώπων, ὧν τὸν βίον τὰ σκότη τοῦ μοιραίου καὶ τοῦ
πεπρωμένου περιβάλλουσι. Καὶ τοιοῦτον εἶναι καὶ
ἡ «Φεδώρα» τοῦ Σαρδοῦ.

Ἡ εὐγενῆς, ὠραία καὶ ὠριμος αὕτη γυνή, εἰς τῆς
ὁποίας τὸν οἶκον κομίζουσι τὸν μνηστῆρα δολοφονη-
θέντα, δὲν μεταβάλλεται εἰς μαινάδα, ὡς συνειθίζου-
σιν αἱ ἄλλαι ἡθοποιοί. Ὅταν ἐμφανίζεται καὶ πάλιν
ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει ἔχει πλήρη ἡρεμίαν τῶν τρό-
πων, εἶναι ψυχρὰ καὶ ἡσυχῶς Κυρία τῆς μεγάλης
κοινωνίας. Ἡ καταστροφὴ τοῦ δολοφόνου τοῦ μνη-
στῆρός τῆς εἶναι ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ βίου τῆς, ἡ
μόνη πράξις ἣν ἔχει νὰ ἐκτελέσῃ. Καὶ διασφᾷ τὴν
ἡρεμίαν αὐτῆς διὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὡς πᾶ-
σαν ἄλλην τοῦ βίου πράξιν, θεωρεῖ φυσικὴν, αὐτο-
νόητον.

Ἡ Δουζέ ἔχει πολλὰ μέρη ὅπου διαπράττει τὸ
κακόν. φαίνεται ὁμως ἐκτελοῦσα τοῦτο οὐχὶ ἐξ

ἐμφύτου μοχθηρίας, ἀλλὰ βιαζομένη ὑπὸ ἀδυσωπῆτος τινός ἀνάγκης. Ὁμοιάζει μάλλον πρὸς γυναῖκα εἰς τὰ κείρια τρωθείσαν καὶ ἦν ἡ ἐνδόμυχος καὶ καυστική ὀδύνη ὡθεὶ εἰς πράξεις, αἰτίνες εἶναι αἰματηρά, ὀδύνηρα καὶ σκοτεινά ὡς ἡ ψυχὴ τῆς αὐτῆς. Καὶ διὰ τοῦτο παραμένει πάντοτε ἡσυχος, διότι θεωρεῖ ταῦτα φυσικὸν καὶ ἀναπόφευκτον ἀποτέλεσμα, ὡς ἀναγκαίαν ἐξωτερικευσιν τῆς ἐσωτερικῆς διαθέσεως τῆς ψυχῆς. Οὕτω καὶ χαρακτηρίζεται καὶ αἰτιολογεῖ τὴν βδελυρὰν πρᾶξιν τῆς Κλοτίλδης, ἐν τῇ Φεδώρα ὅμως κυρίως κατορθώνει μετ' ἀνυπερβλήτου δυνάμεως νὰ διατυπώσῃ τὴν παγετώδη νάρκη τῆς γυναικείας ψυχῆς, τὴν παρακολουθοῦσαν εἰς δεινὴν τινα ὕβριν καὶ προσβολὴν, καὶ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν ἀνάγκην τοῦ κακοῦ.

Ἡ Φεδώρα διὰ τοῦ φόνου τοῦ μνηστήρος τῆς ἀπεμονώθη καὶ ἀπεστέρηθη τῶν ἀγαθῶν τοῦ βίου ἐν τῇ ἀκμῇ αὐτῆς. Χεῖρ δολοφόνος συνέτριψε καὶ κατέστρεψε τὸν βίον τῆς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐμελλε νὰ εἰσελθῇ εἰς τὸν λιμένα τῆς εὐδαιμονίας. Ἡ προσβολὴ αὕτη ἀπαιτεῖ ἐκδίκησιν. Ἡ Φεδώρα ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν ἐκείνην τῶν ἀριστοκρατικῶν, ἧτις συνειθίζει νὰ ἀποδίδῃ κακὸν ἀντὶ κακοῦ καὶ καλὸν ἀντὶ καλοῦ. Ὁ φόνος δι' αὐτὴν εἶναι ὅλως ξένος, ὃν ἀδιάφορον καὶ ἡ καταστροφὴ τοῦ εἶναι ἀπλῆ ἐκτέλεσις δικαιοσύνης. Αὕτη εἶναι ἡ τῆς Δουζέ ψυχολογικὴ ἐρμηνεία τοῦ κακοῦ, ἡ ψυχολογικὴ ἐρμηνεία τοῦ γυναικείου ἐγκλήματος.

Καὶ αἴρνης κατὰ τὴν τελευταίαν πρᾶξιν νέα τῶν πραγμάτων μετατροπὴ. Ἡ Φεδώρα ἀγαπᾷ ἐκείνον τὸ ὅποιον καταδιώκει λυσσωδῶς ὡς δολοφόνον τῆς εὐτυχίας τῆς, καὶ παρ' αὐτοῦ μανθάνει ὅτι ὁ μνηστήρ τῆς ἦτο ἀπατεὼν ἐξαπατήσας καὶ αὐτὴν καὶ ἐκείνον. Αἰσθάνεται ὅτι τώρα πρῶτον ἀντικρύζει τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν τοῦ βίου, καθ' ἣν στιγμὴν ὄργανα τῆς μυστικῆς ἀστυνομίας ἐνεδρεύουσιν ἐκτός τοῦ οἴκου τῆς νὰ συλλάβωσι τὸν ἐραστὴν τῆς, τὸν καταπροδοθέντα ὑπ' αὐτῆς τῆς ἰδίας. Καὶ μετανοῶσα περιστρέφει αὐτὸν περιδεῆς καὶ ὑποτρέμουσα, καὶ τὸν θωπεύει μετὰ ἀληθῶς ἀνεκράστου τρυφερότητος. Καὶ ὅτε μὲν μετ' ἣν ἀμχανίαν παιδίου, ὅτε δὲ μετ' ἣν ἐγκάρδιον καὶ προστατευτικὴν στοργὴν μητρός προσπαθεῖ χάριν τῆς σωτηρίας του νὰ πείσῃ αὐτὸν νὰ μείνῃ ἐν τῷ οἴκῳ τῆς, προσείδουσα τὸ δέλεαρ τοῦ ἔρωτος, τοῦ ἔρωτος μίξας νυκτός.

*

Ἡ τέχνη τῆς Ἐλεονώρας Δουζέ δὲν εἶναι διαλεκτικὴ ὡς εἶναι ἡ ποίησις τοῦ Ibsen καὶ τοῦ Sardou. Εἰς τὴν ἐξωτερικὴν λάμπει καὶ εἰς τὰς λεπτὰς σοφιστείας ὀλίγον προσέχει. Δὲν εἶναι τῆς πραγματικῆς λεγομένης σχολῆς—Realist,—εἰς ἐκείνων αἰτίνες ποικίλας παθολογικὰς λεπτομερείας καὶ διαφόρους μικρὰς ἐκράσεις τοῦ ἐξωτερικοῦ, πραγματικοῦ βίου συνάπτουσιν εἰς ἕν ψυφιδωτὸν χαρακτήρος. Ἡ Δουζέ εἶναι κατ' ἐξοχὴν ψυχολόγος, καὶ τοὺς χαρακτήρας αὐτῆς διαπλάττει ἐκ τοῦ μυχιατάτου τῆς ψυχῆς τῆς αἰσθηματός, ἐκ τοῦ ἰδίου αὐτῆς ἐνστικτοῦ, τοῦ γυναικείου ἐνστικτοῦ, τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ βεβαίου πάντοτε.

Εἶναι ἀληθῆς εἰς ἀνυπερβλήτον βαθμὸν, ὅχι ὁμως καὶ ἀντικειμενικῶς ἀληθῆς, ἄλλοτε ἄλλως, διαφέρει κατα τὰς διαφόρους παραστάσεις. Ἡ Δουζέ εἶναι ἀληθῆς ὡς ὁ ἄνθρωπος, ὅστις ἔχει τὸ θάρρος καὶ τὴν ὑπερηράνεια νὰ ἐμφανίζηται πάντοτε τοιοῦτος, οἷος ἐκ φύσεως καὶ ἐκ χαρακτῆρος εἶναι. Διὰ τοῦτο ἀποστέρει καὶ τοὺς παντοδαποὺς μετασχηματισμούς, καὶ ἀρκεῖται μόνον εἰς τὰς ὀλίγας γενικὰς γραμμὰς τῆς ἰδιοφυίας τῆς. Ἐν τῇ ἀπλότητι ταύτῃ τῆς τέχνης ὑπάρχει βεβαίως καὶ κίνδυνός τις, ὁ κίνδυνος τῆς μονοτονίας, τὸν ὅποιον δυσκόλως θὰ κατάρθου νὰ ἀπορύγη, ἐὰν δὲν εἶχε τοιαύτην παλμώδη ψυχὴν καὶ τοιοῦτον βάθος αἰσθηματός.

Ἡ Δουζέ εἶναι ψυχολόγος κατὰ τὰς περὶ τέχνης ιδέας τοῦ Γκαίτε καὶ τοῦ Σηίλερ, ψυχολόγος «intuitif» κατὰ τὰς θεωρίας εἰς τὰς ὁποίας ἐνασμενίζουσιν οἱ περὶ τὸν Rod καὶ τὸν Bourget μυθιστοριογράφοι, ὧν τὸ μυστήριον τῆς τέχνης συγκεφαλαιεῖται ἐν τοῖς ἑξῆς: «regarder en soi non pour se connaître ni s'aimer, mais pour connaître et aimer les autres: chercher dans le microcosme de son coeur le jeu du coeur humain: partir de là pour aller plus loin que soi, parce qu'en soi, quoi qu'on dise, se réfléchit le monde.» (Rod. Les trois coeurs).

Ἡ ψυχὴ μόνη σημαίνει τι, αὕτη μόνη ὑπάρχει καὶ μόνον δι' αὐτῆς τὰ ἀντικείμενα τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου ἀποκτῶσι σημασίαν τινά. «L'homme nait et vit dans les pensées» λέγει καὶ ὁ Amaury ἐν τῇ «Volupté.»

Διὰ τοῦτο καὶ οἱ γυναικεῖοι τύποι τοὺς ὁποίους διαπλάττει ἡ Δουζέ ἔχουσιν ἀδιάσπαστον τινὰ ἐνότητα τοῦ χαρακτῆρος. Εἶναι αἱ διαφοροὶ ἀποχρώσεις ἀρτίας καὶ συγκεκριμένης γυναικός, πεπειραμένης γυναικός, ἧτις ὅμως ἀνεξίτηλως φέρει ἐγκληματικὴν τὴν σφραγίδα τῆς τραγωδίας τοῦ γυναικείου βίου. Καὶ τὸ τραγικὸν αὐτὸ μέρος τοῦ γυναικείου βίου ἐναρκεῖται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ἐλεονώρας Δουζέ.

Δὲν ἀπλοποιεῖ δὲ μόνον πᾶν ὅ,τι ἡ θεία πνοὴ τῆς τέχνης αὐτῆς προσψύσει, ἀλλὰ καὶ ἐξευγενίζει. Οὕτω δὲ πᾶσαι αἱ δραματικαὶ μορφαὶ τὰς ὁποίας αὕτη διεμόρφωσε, δρῶσι πάντοτε κατὰ τινὰ ἀρχὴν ἀπορρέουσιν ἐκ τῆς ἐνότητος τῆς γυναικείας αὐτῶν φύσεως. Καὶ ὅταν ἀκόμη μισῶσι, καταδιώκωσι, κακοποιῶσι ὑπάρχει πάντοτε ἡ αὐτὴ ψυχολογικὴ αἰτιολογία. Ἐκδικοῦσι δηλ. ὕβριν, ὁποῖαν οὐδέποτε συγχωρεῖ ἡ ἀληθῆς γυνή, τιμωροῦσι προσβολὴν ἐργίζουσιν τὰ ἱερά καὶ ὅσα τῆς γυναικείας φύσεως. Διὰ τοῦτο δὲ καὶ ἐκτελοῦσι πάντα ταῦτα ἄνευ πάθους θεατρικοῦ, ἄνευ τραγικῶν σχημάτων καὶ φωνῶν ἀλλὰ μετὰ σκυθρωπῆς τινος ἡρεμίας, μετὰ ἡσυχου πεποιθήσεως, μετ' ἣς συνήθως πᾶς ἄρτιος χαρακτήρ φέρει τὸ πεπρωμένον καὶ ἐκτελεῖ τὸ μοιραῖον.

*

Ἐκτακτος εἶναι ἡ τεχνικὴ ἐκτέλεσις τῆς Δουζέ, ἀπλούστατον δὲ τὸ περιεχόμενον τῆς τέχνης τῆς.

Μελαγχολία καὶ εὐγένεια—noblesse—. Αὐτὸ εἶναι τὸ γενικὸν γνώρισμα τῆς γυναικείας ἰδιοφυίας τῆς Δουζέ. Ἡ δύναμις τῆς τέχνης τῆς συγκεντρῶται εἰς ἕνα καὶ μόνον τόνον, εἰς μυρίας καὶ ποικίλας ἀποχρώσεις πολλαπλασιαζόμενον· καὶ ὁ τόνος αὐτός εἶναι τὸ αἰσθημα, τὸ ἐνδόμυχον τῆς ψυχῆς αἰσθημα.

Ἡ Δουζέ εἶναι ἡ μεγαλοφυΐα τῆς καρδίας· ἄρα ἡ ἐπὶ τῆς σκηνῆς γυναικεῖα μεγαλοφυΐα.

Ο. Σ. ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ

ΣΚΗΝΑΙ ΤΟΥ ΝΕΑΝΙΚΟΥ ΒΙΟΥ

ὑπὸ Ἐρρ. Μύργερ, κατὰ μετάφρ. Ἐ. Δ. Ροῖδου

Ο ΓΕΡΩΝ ΑΛΛΟΤΙΝΟΣ 1)

Τὴν πρώτην Ἀπριλίου τοῦ ἔτους 184... νεανίσκος φέρων τὸ ὄνομα Ὀκταβίου ἦλθε νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς δωμάτιον τὸ ὅποιον εἶχε συμφωνήσει εἰς οἰκίαν τῆς ὁδοῦ Πυργοθέωνος. Ἡ φυσιογνωμία αὐτοῦ ἦτο τόσο ἀγαθὴ, ὥστε ὁ θυρωρὸς θεώρησε περιττὸν τὸν κόπον νὰ μεταβῇ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας εἰς τὸ παλαιὸν τοῦ οἴκημα, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν εἰς τὴν φριθητικὴν συνοικίαν συνήθειαν.

Τὸ δωμάτιον τοῦ Ὀκταβίου ἦτο εἰς τὸ τέταρτον καὶ τελευταῖον πάτωμα καὶ τόσο χαμηλόν, ὥστε ἄνθρωπος κἄπως μεγάλου ἀναστήματος θὰ ἤναγκάζετο ἢ νὰ κύβη ἢ ν' ἀραιρέσῃ τὸν πλόντου. Τὸ ἐν τῶν παραθύρων ἔβλεπεν εἰς μικρὰν αὐλήν, πέραν τῆς ὁποίας διεκρίνοντο τὰ ὑψώματα τῆς Μονμάρτρης, καὶ τὸ ἄλλο εἰς τὸν κῆπον παρθενοτροφείου.

Ὁ Ὀκταβίος ἠκολούθη τὴν πρώτην ἡμέραν εἰς τὴν τακτοποίησιν τῶν πραγμάτων του, ἧτις δὲν ἦτο πολυπλοκὸς ἐργασία, διότι ταῦτα περιωρίζοντο εἰς τὰ ἀπαραίτητως ἀναγκαῖα, τὰ τόσο ὀλίγα, ὥστε ὁ θυρωρὸς μετενόησε σχεδὸν διὰ τὴν ἐμπιστοσύνην του.

Μετὰ τὸ τέλος τῆς διευθετήσεως ἐκυψεν εἰς τὸ παράθυρον διὰ νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ποῖον τοῦ πανοράματος, τὸ ὅποιον δὲν ἦτο ἀσχημον. Στρέψας ἔπειτα τὸ βλέμμα εἰς τὰ πλησιέστερα παρατήρησεν εἰς τὸν ἀντικρινὸν ἐξώστην μικρὸν γερόντιον περιποιημένον δενδρύλλια τινὰ φυτευμένα εἰς κιβώτια, διὰ τῶν ὁποίων εἶχε κατορθώσει, ὡς ἡ Σεμίραμις, νὰ σχηματίσῃ εἶδος κρεμαστοῦ κήπου. Ὁ γείτων οὗτος, ἀφοῦ παρατήρησε ἐπὶ τινος στιγμῆς τὸν Ὀκταβίον, τὸν ἐχαίρησεν ἀραιρέσας τὸν σκεπάζοντα τὴν κατάλευκον ἤδη κεφαλὴν του μάλλινον σκουφον, λέγων εἰς αὐτὸν μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης.

— Σὲς εὐχόμεαι κελόγουρην τὴν νέαν σὰς κατοικίαν.

Ὁ Ὀκταβίος, καὶ τοὶ ὀλίγον ἐκπλαγεῖς, ἀντεχαιρέτησε καὶ νύχαιρίστησε διὰ τὴν εὐχὴν, ἔπειτα κατέβη νὰ γευματίσῃ.

Καταθέτων τὸ κλειδίον τοῦ οἴκηματός του εἰς τοῦ θυρωροῦ εἰδοποιήθη παρὰ τούτου, ὅτι εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνην ἐπεκράτει ἡ συνήθεια νὰ ἐπιστρέφωσιν οἱ ἐνοικιασταὶ δωμάτων πρὸ τοῦ μεσονυκτίου, οἱ δὲ

1) Γαλλιστὶ Le bonhomme Jadis.

παραβαίνοντες τὸν κανόνα κατεδικάζοντο εἰς πληρωμὴν προστίμου.

Εἰς τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην ἀπήντησεν ὁ Ὀκταβίος ὅτι ὅχι μόνον ἐσυνηθίζε νὰ ἐπιστρέφῃ ἐνωρίς, ἀλλὰ καὶ σπανίως ἐξήρχετο τὸ ἐσπέρας.

Ὁ θυρωρὸς εἶχε νὰ μεταδώσῃ εἰς τὸν νεανίσκον καὶ ἄλλοτι τόσον δυσέκφραστον, ὥστε ἐδυσκολεύθη οὗτος νὰ ἐνοήσῃ ὅτι διὰ παντοίων περιφράσεων καὶ ἐπιφυλάξεων παρείχετο μὲν εἰς αὐτὸν ἡ ἄδεια νὰ δέχεται εἰς τὸ δωμάτιόν του κυρίας, ὑπὸ τὸν ὄρον ὅμως νὰ ἦναι αὐταὶ σεμναὶ καὶ εὐπρεπεῖς, διὰ νὰ μὴ σκανδαλίζωνται οἱ ἄλλοι ἐνοικιασταί, οἵτινες ἦσαν οἱ πλείστοι ἀξιοτίμοι συνταξιοῦχοι ἢ φιλήσυχοι οἰκογενειάρχαι. Καὶ εἰς ταῦτα ἀπεκρίθη μειδίασας ὁ Ὀκταβίος ὅτι ὀλίγας θὰ ἐδέχετο ἐπισκέψεις καὶ κἄμμιαν γυναῖκα.

Ἐπιστρέψας ἀμέσως μετὰ τὸ γεῦμα ἐμελέτησε μέχρι τῆς δωδεκάτης καὶ ἔπειτα κατεκλίθη. Τὴν ἐπιούσαν ἐξῆλθεν εἰς τὰς δέκα Π. Μ., ἐπέστρεψεν εἰς τὰς τέσσαρας, ἐξῆλθε πάλιν εἰς τὰς ἑξ, ἐπανῆλθεν εἰς τὰς ἑπτὰ, ἐπέρασε τὴν ἐσπέραν μετὰ τὰ βιβλία του καὶ κατεκλίθη κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν.

Τὸ αὐτὸ ἐξηκολούθησεν ἕκτοτε νὰ πράττῃ μετὰ ἀκριβείαν χρονομέτρου. Ἐκάστην πρωΐαν ἔβλεπεν εἰς τὸν ἀντικρινὸν ἐξώστην τὸν γερόντα γείτονα του ποτίζοντα ἢ κλαδεύοντα καὶ ἀντήλλασε μετ' αὐτὸν ὀλίγας λέξεις περὶ βροχῆς ἢ καλοκαιρίας. Ἐπὶ ἕνα ὄλον μῆνα οὔτε ἐπίσκεψιν ἐδέχθη οὔτε ἔλαβεν ἐπιστολὴν κἄμμιαν, ἡ δὲ τοιαύτη ἐντελής ἀπομόνωσις εἰκοσαετοῦς νεανίου κατήντησε νὰ φαίνεται ὑποπτος εἰς τὸν θυρωρὸν.

Ἡ ἱστορία ἐν τούτοις τοῦ Ὀκταβίου ἦτο ἀπλοστάτη. Ὁ πατήρ του ἦτο μικρέμπορος ἀπολέσας εἰς μίαν ἡμέραν τὴν ἐπιπόνως κτηθείσαν μικρὰν του περιουσίαν καὶ ἀποθανὼν τὴν ἐπιούσαν ἐκ κεραυνοβόλου ἀποπληξίας. Ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ, μὴ δυναμένη νὰ ἐξακολουθήσῃ καταβάλλουσα τὰ ἐξόδα τῆς ἀνατροφῆς του ἀπέσυρεν ἐκ τοῦ λυκείου, ὅπου ἦτο ὑπότροφος, πρὶν τελεώσει τὰς σπουδὰς του, καὶ μετὰ τινος μῆνας ἀπέθανε κ' ἐκείνη ἐκ τῆς λύπης καὶ τῶν στερήσεων. Μετὰ τὰ ἐξόδα τῆς κηδείας δὲν ἀπέμειναν εἰς τὸν Ὀκταβίον οὐδ' ὅσα ἐχρειάζοντο πρὸς ἀγορὰν μαύρης σκέπης. Συγγενεῖς δὲν εἶχε οὔτε οἰκογενειακὸν φίλον κἀνένα, πλὴν τοῦ συμβολαιογράφου τοῦ μακαρίτου πατρός του, ὅστις τὸν ἐλυπήθη καὶ τοῦ ἐπρομήθευσε μικρὰν θέσιν εἰς τὸ κατάστημα ἐνός τῶν πελατῶν του. Ταύτην κατείχε ἀπὸ τεσσάρων ἡδὴ ἐτῶν κερδαίνων ἑκατὸν φράγκα τὸν μῆνα. Διὰ τούτων κατάρθωσε ὅχι μόνον νὰ ζῆσῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξοικονομήσῃ μικρὸν τι ποσόν, προωρισμένον νὰ τοῦ χρησιμεύσῃ πρὸς σπουδὴν τῆς νομικῆς. Ἀπὸ τοῦ θανάτου τῆς μητρός του δὲν εἶχε σχετισθῆ μετ' κἀνένα, οὐδ' ἐπάτησέ ποτε εἰς κερνεῖον, θέατρον ἢ χορὸν. Ἡ μόνη αὐτοῦ διδασκαλία ἦτο περίπατος εἰς τὰ περίχωρα τῶν Παρισίων κατὰ τὰς ἑορτάς, ἂν ἦτο ἡ ἡμέρα καλὴ.

Κυριακὴν τινὰ τὸ ἀπόγευμα ὁ Ὀκταβίος ἀνακρινώσκων πλησίον τοῦ παραθύρου διεκρίνε τὴν λευκὴν κεφαλὴν τοῦ γείτονός του ὑπὸ τὸν ὄλον αἰγακλήματος καὶ ἄλλων ἐρπυστικῶν φυτῶν, ζωογονηθέν-

των υπό τῆς πνοῆς τοῦ Μαίου. Ἡ ἐσπέρα ἐκείνη ἦτο γλυκυτάτη καὶ ὁ ἀήρ πλήρης ἀναθυμιάσεων φυλλοφορούντων δένδρων καὶ ἀνθισμένων πασχαλιῶν. Ἐκ τῆς ὁδοῦ ἀνήρχετο ὁ ἦχος τοῦ ἄσματος τῶν μεταβαινόντων πρὸς διασκέδασιν εἰς τὰ προάστεια ἐργατῶν καὶ ἐκ διαλειμμάτων, κατὰ τὴν ἐκάστοτε φορὰν τοῦ ἀνέμου, ἤκούοντο, ὅτε μὲν εὐκρινῶς, ὅτε δὲ ὡς ἀόριστος θόρυβος αἱ ὀρχήστραι τῶν ὑπαίθριων χορῶν.

— Ἐ! νέε μου φίλε, ἐκραζεν αἰφνης ὁ γέρον κηπουρός, τοῦ ὁποίου τὸ στόμα διέστελλε πλατὺ μειδιάμα, δὲν ἀκούεις;

Ὁ Ὀκτάβιος ἀνεγείρας τὴν κεφαλὴν ἐκύτταξε τὸν γείτονά του μετὰ τινος ἀπορίας.

— Δὲν ἀκούεις, ἐξηκολούθησεν οὗτος, τὰ βιολιά; Ἐμπρὸς λοιπόν, τί κάθσαι; Καὶ ταῦτα λέγων ἐκινεῖτο χορευτικῶς.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν ἔτυχεν ἡ μουσικὴ ν' ἀντηχῆ εὐκρινέστατα καὶ ὁ Ὀκτάβιος ἀπεκρίθη ὅτι πράγματι τὴν ἤκουε.

— Καὶ δὲν σοῦ ἐρχεται ὄρεξις νὰ κλείσῃς τὸ βιβλίον σου; ἤρωτησεν ὁ γέρον.

Ὁ Ὀκτάβιος ἐμειδίασε, σείων ἀρνητικῶς τὴν κεφαλὴν.

— Ἀλήθεια, ἡ μουσικὴ αὕτη δὲν σοῦ κάμνει κάμμιαν ἐντύπωσιν; ἐπέμεινεν ἐρωτῶν ὁ γέρον, τοῦ ὁποίου ἐρᾶν σθεασθεῖσα ἡ εὐθυμία.

— Κάμμιαν, ἀπήντησεν ὁ Ὀκτάβιος.

— Καὶ πόσων χρόνων εἶσαι.

— Εἴκοσιν.

— Εἴκοσι, καὶ δὲν σ' ἐνθουσιάζει ὁ ἦχος τῆς ὀρχήστρας! Ἄν ἤμπορούσες νὰ μὲ δανείσῃς τὰ ἄχρηστά σου εἰκοσαετὴ ποδάρια θὰ ἔτρεχα ἀμέσως ἐκεῖ ὅπου χορεύουν. Δισταζῶ νὰ πιστεύσω ὅτι εἶσαι εἴκοσι ἐτῶν.

— Σήμερον ἀκριβῶς τὰ συνεπλήρωσα, ἀπήντησε ὁ Ὀκτάβιος ἐνθυμηθεὶς ὅτι ἦτο ἡ ἡμέρα τῶν γενεθλίων του.

— Σήμερον! ἀπεκρίθη ὁ γέρον συγκρούων τὰς παλάμας του. Ἡ σύμπτωση εἶναι ἀληθῶς παράδοξος, διότι καὶ ἐγὼ ἐορτάζω σήμερον τὰ γενεθλιά μου. Ὅπως σὺ τὰ εἴκοσιν, οὕτω καὶ ἐγὼ ἐσυμπλήρωσα σήμερον τὸ πρῶτ' τὰ ἐξήντα πέντε χρόνια μου.

— Δὲν σας ἐδίδα τόσα, ἀπήντησεν εὐγενῶς ὁ Ὀκτάβιος.

— Ἀλλ' ὁ Θεὸς μοῦ τὰ ἔδωκεν, καὶ ἄλλα τόσα ἂν μοῦ δώσῃ θὰ τὰ δεχθῶ μὲ μεγάλῃ μου χαρᾷ. Ἄν ὅμως θελήσῃ νὰ μὲ κράξῃ αὖριον πλησίον του, εἶμαι ἑτοιμὸς διὰ τὸ ταξεῖδι. Τοῦτο μάλιστα θὰ εἶναι δι' ἐμὲ πολὺ σύντομον, ἀροῦ βλέπω ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου τὸ κοιμητήριον τῆς Μοναχτρῆς, τὸ ὁποῖον ἔχει καὶ τὸ ἄλλο πλεονέκτημα νὰ γειτονεύῃ μὲ τὸν τόπον ὅπου γίνονται οἱ χοροί.

Ὁ Ὀκτάβιος κλείσας τὸ βιβλίον του παρετήρησε πρῶτον φορὰν μετὰ πολλῆς περιεργείας τὸν γείτονά του. Οὗτος ἦτο μικρόσωμος ἀλλὰ ῥωμαλέος πρεσβύτης γλυκυτάτης φυσιογνωμίας. Τὸ μέτωπόν του, τὸ ὁποῖον ἐστόλιζαν βόστρυχοι κόμης χιονολευκοῦ, δὲν ἠυλακῶνετο ὑπ' οὐδεμιᾶς ρυτίδος, ἡ δὲ ζωηρότης τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἡ εὐθυμία τοῦ κάπως εἰρωνικοῦ

μειδιάματός του παρίστανον αὐτὸν κατὰ πρῶτην ὄψιν πολὺ νεώτερον τῆς ἡλικίας του.

— Κύριε, εἶπεν αἰφνης, ἐνῶ ὁ Ὀκτάβιος ἐξηκολούθει νὰ παρατηρῆ αὐτόν, συγχωροῦσατέ με νὰ σᾶς κάμω μίαν πρότασιν, τὴν ὁποῖαν ἐνδέχεται νὰ εὑρετε ἀδιάκριτον, καὶ εἰσθε ἐλεύθερος νὰ μὴ δεχθῆτε, τοῦτο ὅμως ἤθελε μὲ λυπήσει πολὺ.... Ἴδου τί ἤθελα νὰ σᾶς προτείνω: πρὸ ὀλίγου μοῦ εἶπατε ὅτι εἶναι σήμερον τὰ γενεθλιά σας καὶ κατὰ παράδοσον σύμπτωσιν συμβαίνει νὰ ἦναι καὶ τὰ ἰδικά μου. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐσυνεθίζα νὰ προσκαλῶ εἰς τὸ γεῦμά μου ἕνα ἢ δύο φίλους, πάντοτε νέους, διότι μόνον τὴν νεότητα ἀγαπῶ. Τὸ συμπόσιον ἦτο εὐθυμον καὶ ἔπειτα ἐλέγαμεν τραγούδια, καὶ σημερινὰ καὶ καλύτερα παλαιὰ, καὶ τὰ τραγούδια ἐβρέχαμεν μὲ κάποιον κρασί σχεδὸν συνομήλικόν μου, τὸ ὁποῖον ἀπογεύθηκα ὡς σταφύλι, ὅταν ἦμην μικρός, καὶ εἶδα νὰ χύσουν καὶ νὰ βουλώσουν εἰς μαύρας φιάλας ὅταν ἐφόρεσα τὸ πρῶτον μου βρακί. Ἐγὼ ἀκόμη μίαν σαρανταριὰν βουκάλια, τὰ ὁποῖα δὲν ἀνοίγω παρὰ τὰς ἐπισήμους ἡμέρας, ὡς τὴν σημερινὴν λόγου χάριν. Καὶ ὅμως ἐλπίζω νὰ προφθάνω νὰ τὰ πῶ ὅλα. Σᾶς ἔλεγα λοιπόν, ὅτι σήμερον πρῶτον φορὰν πρόκειται νὰ γευματίσω μόνος. Πέρσιν εἶχα καλεσμένον ἕνα γείτονα τῆς ἡλικίας σας, ὁ ὁποῖος ἐκατοῖκει εἰς τὸ δωμάτιόν σας καὶ τὴν γυναῖκά του, πολὺ νόστιμην. Ὅταν λέγω γυναῖκά του, κάμνω ἴσως λάθος, διότι ὁ φίλος μου ὑπανδρεύθη ἔπειτα ἄλλην. Ἄλλ' ἡ προσωρινὴ του ἐκείνη γυναῖκα ἦτο χαριτωμένη, ζωηρὰ ὡς σπουργίτι καὶ τραγουδίστρια ὡς ἀηδὼν. Δὲν ἐχόρταινα νὰ τὴν βλέπω καὶ νὰ τὴν ἀκούω. Ἀλλὰ κ' ἐκείνη ὑπανδρεύθη καὶ ἴσως τὴν ὦραν αὐτὴν χορεύει ἐκεῖ κάτω, ἐπρόσθεσεν ὁ γέρον δεικνύων τὸ μέρος ὅπου ἀντήγει ἡ μουσικὴ. — Ἐγὼ ὅμως ἐμελαγχόλησα, ὅταν εἶδα ἔρημον τὸ ἀντικρινὸν δωμάτιον. — Ποῖος θὰ ἔλθῃ νὰ κατοικήσῃ ἐκεῖ; ἐσυλλογιζόμην μὲ πολλὴν ἀνησυχίαν — Ἴσως κάμμιαν γραῖα. Ἡ ἰδέα αὕτη μ' ἔκαμνε νὰ τρέμω, διότι ἀφότου ἐγήρασα δὲν ἤμπορῶ νὰ χωνεύσω τοὺς ὁμοιοπαθεῖς μου, πρὸ πάντων ἂν ἦναι γυναῖκες. Δύο πράγματα ἀποστρέφουμαι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. τὰς γραῖας καὶ τὰς κηδεῖας. Ὅταν τύχῃ ν' ἀπαντήσω κάμμιαν, τὸ κρασί μοῦ φαίνεται ζινὸν ὄλην τὴν ἑβδομάδα. Διὰ τοῦτο ἐπροτίμησα δωμάτιον μὲ παράθυρον εἰς τὴν αὐλήν. Ἄπ' ἐμπρὸς θὰ ἔβλεπα λειψάνα ἀπὸ τὸ πρῶτ' ἕως τὸ βράδυ, διότι εἶναι ὁ δρόμος τοῦ νεκροταφείου. Θὰ ἦναγκαζόμην λοιπόν νὰ ροᾶζω τὸ παράθυρον, καὶ εἰς τὴν διάβασιν πάσης ἀμάξης θὰ ἐφοβοῦμην μήπως ἀνάβῃ ὁ ἀμαξᾶς νὰ μὲ πάρῃ. Καθὼς σᾶς εἶπα, δὲν βιάζομαι καθόλου. Προτιμῶ νὰ θάψω τοὺς ἄλλους — Τέλος πάντων, Κύριε, ὅταν ἐνοικιάσατε σεῖς τὸ δωμάτιον ὑπερχάρην, διότι εἰσθε νέος, καὶ μόνον μὲ τοὺς νέους εὐχαριστοῦμαι. Ἀπὸ τὴν πρῶτην ἡμέραν σᾶς εὐχέσθην πᾶν ἀγαθὸν καὶ ἔβαλα εἰς τὸν νοῦν μου νὰ κάμω τὴν γνωριμίαν σας — Δι' ὅλα ταῦτα, ἐσυμπέρανα, σᾶς παρακαλῶ νὰ ἔλθετε νὰ γευματίσωμεν μαζί, διὰ νὰ ἐορτάσωμεν τὴν ἡμέραν τῶν γενεθλίων σας καὶ τῶν ἰδικῶν μου.

(Ἐπιτετα συνέχεια)

ἌΝΑ ΤΟ ἌΣΤΥ

Φαίνεται ὅτι ἔληξεν ἔριστικῶς ἡ τόσο παραταθείσα χειμερινὴ ἀνοιξις. Ὁ χειμὼν ἀπέβαλε πάλιν τὸ γλυκύ του μειδιάμα καὶ ἐσκυθρόωπασεν... Ὁ Ὑμηττὸς κατὰ λευκὰ νέφη τοῦ βορρᾶ τὰ καλύπτοντα τὸν οὐρανόν. Ψυχρὸς δυνατόν, αἱ πρὸ πολλοῦ ἐσθεσμένοι θερμῶσται ἐσπινθηροβόλησαν καὶ τὰ τέως εὐθυτενῆ σώματα τῶν περιπατητῶν ἐκυριώθησαν χωμένα μέσα εἰς τὰ ἐπανοσφύρια... Ἄ, τὸν κακὸν Φεβρουάριον! Ἐἶχε δικαίον ἕνας ἄνθρωπος τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἤκουσθη ψιθυρίζων, ἐν ᾧ τὸν ἐπάγονεν ἡ πνοὴ τοῦ βορρᾶ:

— Τί περιμένεις ἀπὸ σημειωμένο ἄνθρωπο. Εἶνε κουτσός!

Με τοιαύτην ἀτμοσφαιρικὴν κατάστασιν δὲν ἐδίστασεν νὰ προβάλῃ ἡ φαίδρα, ἡ τρελλὴ Ἀποκριά. Καὶ ἐπρόβαλε στερεώτους ὡς πάντοτε, ἀθηναϊκῆ. Τὰς ἑδοὺς τῆς πρωτεύουσας, πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν παιδίων, περιήρχετο ἡ καμήλα, τὸ γαϊτανάκι, τὰ ροπαλά, ὁ φασουλῆς καὶ ὁ ποιητὴς τοῦ κάρρου, ψυχρὸς φέτος καὶ ἄνοστος. Τὸ ἀπόγευμα τῆς Κυριακῆς ἐθεάθησαν καὶ σοβαρώτεροι, ἀλλὰ πολὺ ἀνοστώτεροι μετημνησμένοι. Καμμία κίνησις, καμμία ζωηρότης δὲν προμηνύεται φέτος. Ἡ ἀποκριάτικη ὄψις τῶν ἑδῶν θὰ εἶνε ἡ αὕτη, πτωχὴ, ρυπαρὰ, ἀνάλατος, ὅπως ὅλα τὰ ἔτη τὰ ὁποῖα δὲν ἐγαλθάνισε κανὲν κομιτάτον. Μένον ἡ κίνησις τῶν αἰθουσῶν ἡ ἐσπερινὴ θὰ μας ἀποζημιώσῃ. Ὁ χορὸς ἐνέχει θεληγητρον, τὸ ὁποῖον ποτὲ δὲν γηράσκει. Καὶ πτωχὸς ὅταν εἶνε — πλοῦσιον χοροί, ὀλίγοι φεῦ, θὰ γίνουσι φέτος, — ἔλκει τὸσον τὴν νεότητα! Αἱ ὀρχηστικαὶ κινήσεις εἶνε ἀπλοῦστα ἐρωτικά ἐκδηλώσεις καὶ δι' ἐκδηλώσεις τοιαύτας εἰςεύρομεν πόσον ἡ νεότης εἶνε πρῆθυμος καὶ ὑπὸ τῆς ἐξωτερικῆς πτωχείας ἡ λαμπρότητος ἐντελῶς ἀνεπηρέαστος...

Λαμπρότατος ὑπῆρξεν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν ὁ χορὸς τοῦ «Παρνασσῶ» ὁ δεθεὶς τὴν παρελθούσαν Πέμπτην. Τὸ κομψόν τοῦ Συλλόγου μέγαρον ἀπήστραπτεν ἀπὸ τῶ ἀρθρον ἠλεκτρικὸν καὶ εὐωδιάζεν ἀπὸ τὴν πλοῦσιαν ἀνθροσμήσιν. Μαχητικὴ ἦτο ἡ ὄψις τῆς αἰθούσης, θερμῆς, ἠδουπαθεῖς ἐν ἡ περιεδινοῦτο ὑπὸ τοὺς γαργαλιστικούς ἦχους τῆς ὀρχήστρας αἱ πρῶτισται τῶν ἀθηναϊκῶν καλλιῶν μ' ἐνδυμασίας λευκὰς ὡσεπιτοπού, ροδίνας καὶ κυανᾶς. Ὁλόκληρος ἡ Βασιλικὴ Οἰκογένεια παρευρέθη, παρεμείνασαν μέχρι τοῦ μεσονυκτίου. Παρατηρήθη ἰδιαιτέρως ἡ φαίδρα τῆς Βασιλέως. Συνομιλοῦντος οἰκειότατα πρὸς ὅλους κατὰ τὰ διαλείματα τῶν χορῶν. Ὁ ταγματάρχης τοῦ πυροβολικοῦ κ. Πεταλάς διεθῆνε δεξιότατα τὸν χορὸν, ἡ δὲ ὀρχήστρα πρῶτον βαλλισμὸν ἀνέκρουσε, τὸν τοῦ κ. Κρίσκη «Ἀνθὴ Παρνασσῶ» ἐπίτηδες διὰ τὸν Παρνασσὸν συν-

θεθέντα. Πλοῦσιώτατον εἶχε παρατεθῆ εἰς τὰς ἐπάνω αἰθούσας τὸ σουπέ' ἐν γένει δὲ ὁ ἐφεινὸς χορὸς ὑπερέβαλε, κατὰ τὴν γενικὴν ἐμολογίαν, πάντας τοὺς προηγουμένους καὶ ὑπῆρξε μίξ τῶν μεγαλύτερων ἐπιτυχῶν τοῦ ἐφεινῶ χειμῶνος.

Σεμνὴ καὶ ἐπιβάλλουσα ἐορτὴ συνεκάλεσε τὴν ἑβδομάδα αὐτὴν τοὺς συγγενεῖς καὶ τοὺς φίλους ἐπιφανοὺς ἀθηναϊκῆς οἰκογενείας. Ὁ γέρον Καλλιφρονᾶς ἐώρτασε τὴν ἐνενηκονταετηρίδα του. Ὅποια ζωὴ πλήρης δράσεως, πόσας ἐξήγειρεν ἀκαμνησίως τὸ ἰωδύλατον αὐτό! Ὁ γέρον ἐκείνος ὁ σεβαστὸς καὶ συμπαθὴς, μὲ τὴν πλοῦσιαν ἐθνικὴν ἐνδυμασίαν — ἐκ τῶν ὀλίγων αἱ ὁποῖαι ἐπιφαίνονται τὴν πλῆθυν ὀλόκληρον ἱστορίαν. Νέος Ἀθηναῖος, — ἐκπροσωπεῖ ὀλόκληρον ἱστορίαν. Νέος ἀκόμη ὁ Καλλιφρονᾶς ἠγωνίσθη εἰς τὸν μέγαν ὑπὲρ Ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα, καὶ μέχρις ἐσχάτων δὲν ἔπαυσεν ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς εὐθυμίας καὶ τοῦ μεγαλείου τοῦ τόπου του. Αὐτὸς ἦτο πρωτεργάτης τῆς ἀναστηλώσεως τῶν πολιτικῶν ἐλευθεριῶν κατὰ τὸ 1844, καὶ αὐτὸς διεδραμάτισε σπουδαιότατον πρόσωπον κατὰ τὴν μεταπολίτευσιν τοῦ 1862, αὐτοῦ ὁ ἀσπὴρ ἔλαμψεν ἐπ' ἀγαθῶ καὶ ἐπὶ τῆς παρουσίας δυναστείας.

«Συνεχίζομεν ἐν τῷ ἀγαπητῷ οἰκογενειακῷ κύκλῳ — λέγει εὐγλωττῶς μία ἀθηναϊκὴ ἐφημερίδα, — καὶ ἐκαμαρόναμεν ἐνθουσιασμένοι ἐξ ὑπερηφανείας καὶ λατρείας τὴν μορφήν τοῦ μεγατίμου Συμπολίτου, συγκεντροῦσαν ὅτι ἡ Ἑλλὰς περιέχει εὐγενεῖς, ὑψηλὸν, μεγαλόφρον, δημοφιλεῖς, ἀρελεῖς, πρακτικόν. Ἡτενίζαμεν μὲ μυχίαν συγκίνησιν τὸν συμπαθῆ ἐκαίνον γέροντα, τὸν ἔνθου ὀπλίτην τῶν νεανικῶν του χρόνων, τὸν ἀντιπροσωπεύοντα μετὰ καρδίας μεστής πατριωτισμοῦ τὰς ἐθνικὰς ἀξιώσεις καὶ διὰ τοῦ πυροβόλου καὶ διὰ τοῦ λόγου ἐν τῷ Κοινοβουλίῳ.»

Τί κάμνει ἡ σύμπτωσις καμμίων φορῶν! Τὴν πρῶτην Κυριακὴν τῆς Ἀποκριᾶς ἐνεφανίσθησαν καὶ οἱ ἀστυφύλακες μὲ τὴν νέαν των στολήν.

Κατὰ τὰς ἀνασκάρας, τὰς ἐνεργουμένους ὑπὸ τοῦ κ. Δακρυπέδου παρὰ τὴν Ἀκρόπολιν, αἱ ὁποῖαι τόσα ἀξιοσημεῖα ἀπεκάλυψαν κατ' αὐτάς, — περὶ τῶν ὁποίων ἐν τῇ οἰκείῃ στήλῃ γίνεταί λόγος, — εὐρέθη κεφαλὴ ἀνεραία μικροῦ παιδὸς ὑπομειδιῶντος. Λέγεται ἀριστοῦργημα τέχνης καὶ παραστάσεως. Τὸ κακόμοιρον τὸ ἐκαθάριζε μὲ τὸ μαντηλί του ἀπὸ τὰ χῶματα τίς οἶδε πόσων αἰῶνων — λέγει ἡ Νέα Ἐφημερίδα, — νεαρὸς μαθητὴς τῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς καὶ ἐνόμιζε κανεῖς ὅτι ἀληθινὰ ἐγελοῦσε, διότι εἶδε τὸ φῶς ὕστερ' ἀπὸ δύο χιλιᾶδες ἔτη...

Ἐκ τοῦ Σκρίπ: Ἡ καλλιτεχνία ἤρχισε νὰ προσαυθῇ. Εἰς τὴν προθήκην ἐνὸς καταστήματος τῆς ἑδοῦ Σταδίου ἔχει ἐκτεθῆ εἰκὼν τυρῆς γυναικῆς, ἣτις ἀκούει παρ' ἄλλης ἀναγινωσκόμενον βιβλίον. Πολλοὶ ἀπεροῦν πῶς ἡ Ἀστυνομία ἐπιτρέπει εἰς κεντρικὴν ἑδρὴν τὴν παρουσίαν σακάτιδων.

Καὶ εἰς σχετικὸς διάλογος: — Μὴ εἶνε στραβὴ αὕτη! — Καλέ τί λές. Βλέπει περισσότερο αὕτη ἀπὸ ἐκαίνον ποῦ τὴν ἔκαμα.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά

Ὁ γάλλος συγγραφεὺς Ὁσκάρ Μετανιέ, τῆ συνορασίᾳ τοῦ Γ. Παυλόσκη μετέφρασεν ἐκ τοῦ βωσσοικου καὶ ἐξέδωκεν εἰς ἓνα τόμον τρία δοῦματα ἐκ τῶν ἀριστουργημάτων τῆς συγχρόνου βωσσοικῆς φιλολογίας: τὴν *Δύναμιν τοῦ Σκότους τοῦ Τολστόϊ*, τὴν *Καταιγίδα τοῦ Ὀστρόβσκη* καὶ τὴν *Βασιλίαν Μελεντιέβαν* τοῦ ἴδιου. Ἡ τριλογία αὕτη, κατὰ τοὺς μεταφραστάς, εἶνε τὸ κάτοπτρον ὁλοκλήρου τοῦ βωσσοικου λαοῦ· διότι εἰς μὲν τὴν *Δύναμιν τοῦ Σκότους* ζωγραφίζονται οἱ χωρικοί, εἰς δὲ τὴν *Καταιγίδα* οἱ ἀστοὶ καὶ εἰς τὴν *Βασιλίαν Μελεντιέβαν*, ἱστορικὸν δοῦμα, ἡ αὐτὴ καὶ ἡ παλαιὰ ἀριστοκρατία.

— Ἐξέδωθη ὁ δευτέρος τόμος τῆς Γενικῆς Ἱστορίας ἀπὸ τοῦ ἴου αἰῶνος μέχρι σήμερον, τῆς ἐκδομένης ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῶν Λαμπις καὶ Ραμπάν. Ὁ τόμος αὗτος περιέχει τὰ κατὰ τὴν ρουδαλικὴν Εὐρώπην καὶ τοὺς Σταυροφόρους, σύγκειται δὲ — κατὰ τὸ σύστημα τοῦ λαμπροῦ τούτου ἔργου — ἀπὸ κεφάλαια ἀνεξάρτητα, ἕκαστον τῶν ὁποίων φέρει κἀνωθεν καὶ ἄλλου εἰδικου ἱστορικου τὴν ὑπογραφήν. Ἡ Γενικὴ αὕτη Ἱστορία εἶνε οὕτω τὸ πόσιμα καὶ τὸ ἀπυόγαμα τῶν νεωτέρων ἱστορικῶν ἔρευνῶν.

Ἐπιστημονικά

Ἀπέθανε τὴν 3 Φεβρουαρίου (ἔ. ν.) ἐν Παρισίῳ εἰς τῶν διακρεπεστέρων ἐπιστημόνων τῆς συγχρόνου Γαλλίας, ὁ γρηκὸς Ἐδμόνδος Φρεμιῦ, διεθυντὴς τοῦ Φυσιογραφικοῦ Μουσείου τῶν Παρισίων. Ὁ Φρεμιῦ ἐγεννήθη ἐν Βερσαλλίαις τῷ 1814. Ὡς διακεκριμένου ἐπιστήμονος, καθηγητοῦ τῆς χημείας παρὰ τῆ στρατιωτικῆς Σχολῆ τοῦ Σαιν-Σύρ, ἠκολούθησε καὶ αὐτὸς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας, εἰς τὰς ὁποίας ἐνωρὴ διεκοίθη καὶ ταχέως κατέλαβε θέσιν πολὺ ἀνωτέραν τῆς τοῦ πατρὸς του. Τῷ 1857 ὁ Φρεμιῦ ἐγένετο μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν διαδεχθεὶς τὸν βερδων Θενάρ, τῷ δὲ 1879 διεδέχθη τὸν Σεβρέλ εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Φυσιογραφικοῦ Μουσείου. Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ ποικίλων ἐπιστημονικῶν συγγραμμάτων τοῦ Φρεμιῦ ἐπιμύζονται αἱ ἐπὶ τῶν πολυτίμων μετάλλων ἀργύρου, χρυσοῦ, πλατίνης ἐργασίαι του καὶ ἡ ὀγκώδης ἐξέχτομος Χημεία, τὴν ὁποίαν ἐξέδωκεν ἐν συνορασίᾳ μετὰ τοῦ Πελοῦζ. Ὁ Φρεμιῦ ἔδωσε τὴν ἐκδομένην ἤδη Μεγάλην Ἐγκυκλοπαίδειαν τῆς Χημείας, δὲν ἔπαυσε δὲ μέχρι τῶν τελευταίων του ἡμερῶν διδάσκων, ἐργαζόμενος καὶ δημοσιεύων τὰ πορίσματα τῶν ἐργασιῶν του εἰς τὰ διάφορα ἐπιστημονικὰ περιοδικά. Ὁ Φρεμιῦ ἐκηδεύθη ἐκ τοῦ Φυσιογραφικοῦ Μουσείου ἄνευ στρατιωτικῆς πρακτικῆς, κατὰ τὴν μετρίφρασα ἐπιθυμίαν του, καὶ ἄνευ λόγων ἐπισημαίων.

— Ὁλοκλήρον ἐργαστάσιον τῆς λιθίνης ἐποχῆς ἀπεκαλύφθη κατ' αὐτὰς παρὰ τὸ Δυκαὸν (Saône-et-Loire) τῆς Γαλλίας. Σωρὸν ἐκ τετρακοσίων περίπου κοπίδων ἐκ πυρίτου λίθου κοκκίονο, κίτρινον καὶ μαύρου εὐρέθησαν ὅμοι εἰς μικρὸν τι μέρος ἀνάκταφέν. Μία ἐκ τῶν κοπίδων τούτων — 33 ἑκατοστομέτρων μήκους, 16 πλάτους καὶ 3 πάχους, κούρη καὶ κυρτὴ εἰς τὰ δύο ἄκρα — εἶνε ἡ μᾶλλον ἀξιοσημείωτος. Ὅπλον τούτοισιν, εἰκάζεται ὅτι θνήσκον εἰς κανὴν βύλαρχον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης.

— Τὸ ἐν Παρισίῳ Ἐθνογραφικὸν Μουσεῖον τοῦ Τροακδέρου ἐπλουτίσθη κατ' αὐτὰς διὰ περιεργαμάτων ἀντικειμένων, τὰ ὁποία ἔστειλεν ἐκ Δαχμοῦς ὁ

στρατηγὸς Δόδδς. Εἶνε δὲ ταῦτα α') τέσσαρα γλυπτὰ ξύλινα θυροφυλλὰ ἐκ τοῦ ἐν τῇ ἱερᾷ πόλει Κάνη παλατιοῦ τοῦ Βερχανζίν· β') ὁ θρόνος τοῦ Βασιλέως τούτου καὶ τῶν προγόνων του καὶ γ') τρία ἀγάλματα ξύλινα τῶν βασιλέων Γκέζου, Γαλέ - Γαλέ καὶ Βερχανζίν. Ἐκ τούτων μόνον ὁ Γκέζος παρατίθεται ὑπὸ μορφὴν ἀνθρωπίνην· ἐκ τῶν ἄλλων ὁ μὲν Γαλέ - Γαλέ φέρει κεφαλὴν λέοντος, ὁ δὲ Βερχανζίν κήτους.

— Ὁ ἐκ Μονάχου καθηγητῆς Ραδλκόφερ ἐβεβαίωσεν ἐσχάτως τὴν ὑπαρξίν κυττάρων περιεργόντων καουσοῦκα εἰς φυτὰ ἀνήκοντα εἰς οἰκογενείας, παρὰ ταῖς ὁποίας δὲν παρετηρήθη ἔτι ὑπὸ τῶν φυσιοδιδῶν τὸ χαρακτηριστικὸν τοῦτο.

— Εἰς τὴν τελευταίαν συνεδρίασιν τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν ὁ Βεροτὸν ἐπαρουσίασε τὸν πρῶτον τόμον τῆς περὶ τῆς κινήσεως τῶν πλανητῶν μελέτης τοῦ καθηγητοῦ Ὀύγου Ζύλτεν. Ἀπὸ τοῦ Κεπλέρου οἱ ἀστρονόμοι παρεδέχθησαν τὴν ἑλλειψιν ὡς τὸν κανονικὸν τύπον τῆς τροχῆς τῶν πλανητῶν, καὶ ἐπὶ τῆς ἑλλειψείως ταύτης προσεβλήθησαν νῦν ἀρχῶν τὴν πραγματικὴν αὐτῶν θέσιν ἐπὶ τοῦ διαστήματος. Τοῦτο εἰς τὸν Ζύλτεν δὲν φαίνεται ὀρθόν. Διὰ τῆς μελέτης του παρέρχει νέον σύστημα κινήσεως, τὸ ὁποῖον, κατὰ τὸν Βεροτὸν, εἶνε προωρισμένον νὰ ἐπιφέρει ἀληθῆ ἀναστάσιον εἰς τὴν Ἀστρονομίαν.

— Ὁ γερμανὸς Αἰλιε ντὰλ ἐξέδωκεν ἐσχάτως ὑπόμνημα περὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ γενομένης ἐφευρέσεως μηχανῆς ἵπταμένης. Ἡ μηχανὴ αὕτη, τὴν ὁποίαν ἀποτελοῦσι κυρίως δύο μεγάλα πτέρυγες ὡς νυκτερίδας, εἶνε μᾶλλον ἐν τελειοποιημένον ἀλεξίπτωτον παρὰ κροσσόν. Δι' αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος δὲν εἰσπορεὶ ἀνέλθῃ, ἀλλὰ νὰ κανονίσῃ τὴν πτώσιν του ἀφ' ὑψηλοῦ, ὅπως καὶ διὰ τοῦ ἀλεξίπτωτου, ἀλλὰ πολὺ εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλτέτερον.

Μουσικά

Ὁ Ἀντώνιος Ρουδινστάϊν ἀπεπεράτωσε νέον μελοδοῦμα φέρων τὸν τίτλον «Χριστὸς» τὸ ὁποῖον θὰ παρασταθῇ προσεχῶς ἐν Γερμανίᾳ.

— Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς γαλλικῆς Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιγραφῶν ὁ Ἱερικός Βασιλ ἐπρομηθεύθη τὸ ζήτημα τῆς ἀρχαίας ἑλληνικῆς μουσικῆς, ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν ἐν Δελφοῖς ἀνακαλυφθέντων ὕμνων πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα. Τὰ ἀρχαία ταῦτα μελοποιήματα μελετήσας ὁ Θεόδωρος Ρεῖνακ, ἀνέλαβε νὰ μεταγράψῃ διὰ τῶν σήμερον ἐν γράσει μουσικῶν σημείων, εἰπε δὲ ὅτι τὸ μὲν μέλος αὐτῶν εἶνε ζωηρὸν Φρύγιον, τὰ δὲ σημεῖα Δωρικὰ.

Θεατρικά

Ἐν τῷ θεατρῷ τῆς Ἀναγεννήσεως ἐπαίχθη μετὰ θριαμβευτικῆς ἐπιτυχίας ἡ *Ἰζέιλ*, τὸ νέον λυρικὸν τετραπρακτὸν δοῦμα τῶν Σιλδέστο καὶ Μοραν, με μουσικὴν τοῦ Γαβριήλ Πισρνέ. Εἶνε ἰνδικῆς ὑποθέσεως, ἐμπαρτιζέται δὲ ἐπὶ τῆς σακνῆς καὶ ὁ Βουδδὰς. Ὡς *Ἰζέιλ* ἡ Σάρα Βερνάρ ἀπέσπασε πάλιν τὰ ἐνθουσιώδη ἐγκώμια τοῦ γαλλικοῦ τύπου. Ἐνωπιὸν τῆς, ὡς λέγει εἰς κριτικῆς, οἱ ἄλλοι ἠρτολογοὶ ἄλλως ἢ θησοῦδι ὠμοῖζον με ραμφη φωταερίου, ἀναπτόμενα μεσουρανοῦτος τοῦ ἡλίου.

— Ἐν Λονδίνω θὰ δοθῇ προσεχῶς μία πρῶστασις τῆς κωμωδίας τοῦ Σαίξπηρ «Ὅπως ἀγαπᾷτε καθ' ἕν ὁλα τὰ πρόσωπα θὰ ὑποδοθῶσι γυναικας. Ὁ λόγος τοῦ νεωτερισμοῦ αὐτοῦ εἶνε ὅτι αἱ ἄνδρες ἐκρήθησαν ἐκεῖ ὡς φρεσι ἀνίκαναι νὰ ποδώσου τὴν γυναικὴ καὶ τὴν λεπτότητα τῶν σαίξπηρειων κωμωδιῶν. Ταῦτα κατὰ γαλλικὴν ἐφημερίδου.

— Ἡ Δουκίσσα τῶν Ἀθηνῶν, τὸ βραδευμένον δοῦμα τοῦ κ. Κλέωνος Ραγκαβῆ, μεταφρασθὲν γερμανιστὶ ὑπὸ τοῦ γρηκουῦ φιλέλληνος Ἐλισσεν καὶ διδαχθὲν ἐσχάτως ἐν Λυθέκκῃ, ἔτυχεν ευμενεστάτης ὑποδοχῆς. Ἐξίτικς ἐκλήθη ἐπὶ τῆς σακνῆς ὁ ποιητῆς.